

1937

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oskossa olevan lähetystä raportti n:o 1.

v.a. Asiantuntija Laikku

11/1 1937

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 20.

Oslo- SSA 11 P.NÄ tammi- KUUTA 1937.

VIITTAUS: ..... N

P.NÄ ..... KUUTA 19 ..... P.TTY ..... n:o .....

VIITTAUS: ..... D. U. M. .... 19 .....

1/40 Pal. 8 - 37.
14/1-37
5 C4

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Puolustuskysymyksestä. (Raportti N:o 1).

Lähetystö kunnioittaen toimittaa Ministeriölle tämän mukana kuluvan vuoden raporttinsa N:o 1 otsakkeessa mainitusta aiheesta.

Oleari Leikkuu

v.a. Asiainhoitaja

O S L O - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Oslo- ssa 11 p:nä tammi-kuuta 19.37.

Asia: Puolustuskysymyksestä.

1/40 Sal. B - 37.
14/1-37
5 04

Norjan puolustuskysymys on vuoden vaihteessa tullut huomiotaherättävän ajankohtaiseksi. Maailmanpoliittinen tilanne on mahdollistanut norjalaiset pitkälle kuluneesta puolustusihielismin unesta. Laajat piirit seuraavat levottomuudella tapahtumia in kehitystä muissa maissa ja samalla kun yleisesti tunnustetaan, että Norja tuskin voi pysytellä mahdollisten tulevien sotatapahtumain ulkopuolella puolueettomuudestaan huolimatta, myönnetään avoimesti, että maa on kehnosti varustautunut tulevan varalta, huonommin kuin milloinkaan aiemmin. Yleinen asevelvollisuus on tehottomasti toteutettu (palvelusaika vaihtelee 180 päivästä 60:een aselajista riippuen), aseistusta ei ole kunnollisesti ollenkaan uudistettu, lentoase on huonosti järjestetty, laivasto on pienentynyt n.35,000 tonnista v.1914 n. 7,500 tonniin v.1936.

Oikeiston taholta, varsinkin "Morgenbladet" in, puolueen pääkaupunkilehden palstoilla on puolustuslaitoksen keho tila tuon tuosta ~~alkuperäisestä~~ otettu julkisesti arvosteltavaksi. Talonpoikaispuolue on samoin esiintynyt puolustuksen vahvistamisen puolesta kuten myös vapaamielinen puolueeton "Tidens Tegn". Venstre sen sijaan on suhtautunut kylmäkösti puolustuslaitoksen vahvistamisajatuks-

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Tavallinen.

seen. Vihamielisimmin on puolustuskysymykseen kuitenkin suhtautunut Norjan tärkein puolue, nykyinen hallituspuolue arbeiderpartiet, jonka puolustusnihilistinen kanta on julkaistu m.m. puolueen ohjelmassa.

Nyt kuitenkin, aivan äskettäin, on arbeiderpuoluekin perusteellisesti tarkistanut kantansa Norjan puolustukseen. Virallisesti se tapahtui kuluneen joulukuun aikana pidetyssä puolueen maakokouksessa, jossa puolueohjelmaa muutettiin oleellisesti sikäli, että ohjelman puolustuskysymystä koskevasta kohdasta, jossa esitetään vaatimus sotalaitoksen muuttamisesta vartiolaitokseksi (vaktvern), poistettiin lisäys, että tulevan vartiolaitoksen tehtävät olisivat vain poliisitehtävien luontoisia. Lisäksi poistettiin ohjelmakohdasta sana "avrustning".

Kannanmuutos on sangen jyrkkä. Muutosten merkitystä ei myöskään vähennä niiden perustelu, jotka arbeiderpuolueen poliittinen ideologi Ole Colbjørnsen on lähemmin esittänyt puolueen virallisessa aikakauslehdessä "Det 20de Århundre", lehden viimekuluneen joulukuun numerossa. Herra Colbjørnsen esiintyi jo muutama kuukausi sitten erikoisen merkillisin mielipitein "Arbeiderbladet"'issa kirjoittaessaan, että Norjan tulee saattaa puolustuslaitoksensa asianmukaiseen kuntoon voidakseen tarpeen tullen auttaa ystäviään Ranskaa, Englantia ja Neuvosto-Venäjää.....

Kyseisessä kirjoituksessaan herra Colbjørnsen perustelee Norjan puolustuksen "kansanvaltaimuttamisen ja tehostamisen" välttämättömyyttä nykyiseen muuttuneeseen maailmanpoliittiseen tilanteeseen viitaten. Puolueettomuuden on edelleenkin oltava "önskemål" ja Kansainliitto on oleva joka tapauksessa hyvänä apuna ja parempi kuin ei mitään. Mutta maan puolueettomuutta loukattaessa - herra Colbjørnsen näkee vaaran uhkaavan fasistivaltojen taholta ja lokalisoi hyökkäysalueen Stavangerin - Kristiansandin välimaille! - on sen itse muiden tuoman ^{avun/} ohessa aktiivisesti otettava osaa puolustustoimiin. Tehtävä ei kirjoittajan mielestä ole ylivoimainen; puolustusmahdollisuudet ovat

hyvät - sitä olivat vakuuttaneet m.m. ne neuvostovenäläiset asiantuntijat, joiden kanssa hän oli asiasta keskustellut. On vain tarpeellista saada puolustuksen organisatio kiireellisesti kuntoon, teknilliset varusteet on uudistettava sekä sitäpaitsi, eikä vähiten, puolustustahtoa on herätettävä. Ensimmäisiin välttämättömiin uudistustehtäviin kuuluisi riittävä harjoitusaika kaikissa aselajeissa, aseistuksen, varsinkin lentoaseen ja laivaston teknillinen vahvistaminen sekä kaasusuojelun järjestäminen. Suunniteltujen uudistusten ei tarvitse tulla erikoisen kalliiksi, arvelee herra Colbjörnsen edelleen. Niiden 38 milj. kruunun lisäksi, jotka kuluu rahainkäyttövuotta on myönnetty, tarvittaisiin lisää n. 12-17 milj. kruunua, jotka mahdollisesti olisi hankittava erikoisella puolustusverotuksella.

Kun tietää Ole Colbjörnsenin kuuluvan nykyisen hallituspuolueen vaikutusvaltaisiin, on hänen ylläselostettu virallisluontoinen kirjoituksensa sitäkin merkittävämpi. Lisäksi on puolueen pää-äänenkannattaja kuluvan tammikuun 8 päivän numeronsa pääartikkelissa vahvistanut ylläselostetut seikat tosiasiksi - tosin kiiruhtaen selittämään, että "aseistariisunta-ajatusta ei silti ole hyljätty; se on vain joksikin aikaa työnnetty taka-alalle".

Norjan hallituspuolueen kannanmuutoksen jälkeen on yleinen mielipide puolella ja toisella, vaikkakin eri perustein, nykyään herännyt tietoisuuteen Norjan puolustuksen merkityksestä ja samalla sen kehnosta nykyisestä tilasta, johon pikainen parannus olisi saatava aikaa. Tuleva stortingkausi tuonee epäilemättä uutta Norjan puolustuspoliittisten asiain käsittelyyn.

v.a. Asiainhoitaja:

Ole Colbjörnsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Oy

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetyslain raportti n:o 2.

Ministeri Nuolijoki

15/11937

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 39.

Oslo- SSA 15 P:NÄ tammi- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: ..... N

P:NÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... n:o .....

VIITTAUS: ..... D. U. M. ..... / ..... 19 .....

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Reportti N:o 2.

Lähetystö kunnioittaen toimittaa Ministeriölle tämän mukana kuluvan vuoden raporttinsa N:o 2 aiheesta

"Keskustelu Ranskan suurlähettilään
Francois-Poncet'n kanssa Berliinissä
11/1 '37."

Ministeri: *W. W. W. W.*

O S L O - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Oslo-ssa 15 p:nä tammi-kuuta 1937.

2 40 Sal. 8 37.

Asia: Keskustelu Ranskan suurlähettilään
François-Poncet'n kanssa Berliinissä
11/1 '37.

18/1-37

5 C4

Palatessani Haagista poikkesin tapaamaan entistä virka-
veljeäni François-Poncet'a ja hänen kanssaan virisi pitkäkö poliitti-
nen keskustelu.

Kysyin ensin Ranskan oloja ja suoriutuuko Léon Blum
tilanteesta. Hän sanoi tuntevansa Blumin hyvin ja olleensa Edustaja-
kamarissa hänen vastustajansa. Hän kehui Blumin intelligenssiä, mutta
sanoi hänen olevan toimeenpanokyvyiltään heikomman, kuten juutalaiset
yleensä, jotka ovat vahvoja vain analyysissä ja kritiikissä. Kuitenkin
hän sanoi sisäpolitiikan suuresti selvenneen sen jälkeen kun kommunis-
tit olivat alkaneet kulkea omia teitänsä ja hän toivoi, että skisma
kommunistien ja sosialistien välillä tulisi täydelliseksi. Ranskan
kansalla on voimakas halu näyttää, että kommunismin ja pasifismin vä-
lillä on valtiomuoto, joka on näitä kumpaakin parempi ja hän luotti
tähän.

Ulkopoliitiikasta oli huolissaan, kun Saksa on ilmeisesti
aikeessa ottaa operatiobasikseksi Espanjan sodassa Marokon. Silti ei
hän uskonut Saksan haluavan europalaista sotaa, sillä kenraalit ovat
sitä vastaan uhkaavan elintarvepulan vuoksi. Ei ole puute ainoastaan

JAKELUOHJE:

Ei ulkomaanedustuksen tiedoi-
tuksiin.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

rasva-aineista, mutta myöskin leipäviljaa on vähän viime vuotisen huonon sadon tähden.

Hän ei uskonut Saksassa tulevan pitkään aikaan mitään systeemin muutosta, vaikka tyytymättömyys onkin nopeasti kasvamassa.

Kun olin hänen kysymyksensä johdosta selostanut ulkoministeri Holstin suunniteltua Moskovan-matkaa, piti hän sen hyvin harvittuna, koska siten Euroopalle osoitetaan, että Suomi puolestaan harvittaa hyviä välejä Neuvostoliittoon. Sanoi saksalaisten olevan sen johdosta vähän pettyneitä, sillä he ovat aina sanoneet: Suomi on Saksan kannalla, Viro pian tulee, mutta Liettua ei koskaan emmekä siitä huolisikaan. Jos taas Latvia aikoo lähestyä Neuvostoliittoa, niin sen piru perii.

Ministeri: *M. W. W. W.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslosta olevan lähetysten raportti n:o 3.

Ministeri Wuolijoki

18/1 1937.

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 54.

Oslo SSA 18 P:NÄ tammi- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

3 / 40 Sak 5 27.
20/1-37
5 C4

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportit N:o 3 ja 4.

Lähetystö kunnioittaen toimittaa Ministeriölle tämän mukana kuluvan vuoden raporttinsa N:o 3 aiheesta

"Norjan tulo- ja menoarvio varainkäyttö-
vuodeksi 1937-38"

sekä raporttinsa N:o 4 aiheesta

"Keskustelu Hollannin pääministeri
Colijnin kanssa."

Ministeri: *M. W. W. W. W.*

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
RAPORTTI n:o 3.

Salainen.

Oslo:ssa 18 p:nä tammi-kuuta 1937.

Asia: Norian tulo- ja menoarvio varain-
käyttövuoodeksi 1937-38.

3/40 Val. S 37
207, - 37
5 Cy

Kuluvan tammikuun 15 päivänä stortingille esitetty tulo- ja menoarvio varainkäyttövuoodeksi 1937-38 päättyy 522 milj. kruunun loppusummaan. Menoarvio on siten kasvanut 38,2 milj. kruunulla kuluvan varainkäyttövuooden menoarvioon verraten. Lisäys johtuu pääasiallisesti vanhuusvakuutuksen toimeenpanomenoista, jotka on arvioitu 35,65 milj. kruunuksi.

Nyt esitetyn menoarvion mukaan ei mitään uusia veroja tule säädettäväksi. Valtiovelka pysytetään niinkään entisellään eikä uusia lainojakaan ole suunniteltu otettavaksi.

Pula-ajan ylimääräisiä avustuksia on vähennetty 63,5 milj. kruunusta 49,1 milj. kruunuun, siis 14,4 milj. kruunulla. Avustukset työttömyyden vastustamiseksi on myös vähennetty 3,85 milj. kruunulla 10 milj. kruunuun. Maataloutta varten on myönnetty avustuksia 16,44 milj. kruunua, joten vähennystä edelliseen menoarvioon verraten on 3,21 milj. kruunua. Avustuksia asutustoimintaa varten on lisätty 2 milj. kruunulla; sen sijaan on avustuksia kalastuksen tukemiseksi vähennetty 3,83 milj. kruunulla eli 8 milj. kruunuun.

Menoarvion mukaan ei varsinaisissa sotilasmenoissa tule mitään merkittävämpiä muutoksia. M.m. harjoitus aika (keskim. 84 päivää)

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

pysytetään ennallaan.

Ulkomaanedustuksen menot 4,43 milj. kruunua ovat esitetyn menoarvion mukaan 252,000 kruunua pienemmät kuin edellisessä menoarviossa. Vähennys on seuraus Ranskan frangin ja muiden valuuttain devalvoimista. Ulkomaanedustuksen lisäämiseksi ei menoarviossa ole ehdotettu uusia menoja.

Menoarvio ei edellytä muita verovähennyksiä kuin n.s. rahastoveron (fondsskatt) alennuksen 7:stä 6 1/2 %:iin; sitävastoin n.s. vaihtovero (omsetningsavgift), jonka poistaminen on ollut jo pitemmän aikaa päiväjärjestyksessä, on säilytetty, vieläpä on vaihtoverolla saatava määrä korotettu 1 milj. kruunulla 28 milj. kruunuun.

Varainkäyttövuo den 1937-38 menoarvio on yleensä saanut supean vastaanoton, oikeistonkin taholta. Pettymystä tosin on aiheuttanut puolustusmenojen pysyttäminen entisellään. Hallitus on kuitenkin antanut ymmärtää, että se lähitulevaisuudessa tulee antamaan esityksen lisämäärärahain myöntämisestä puolustuslaitoksen vahvistamiseksi. Lisärahojen myöntäminen tulee merkitsemään myös lisäveroja, jotka aiottaneen ^{seur} antaa rikkaiden kannettavaksi.

Ministeri: *W. W. W. W.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslon otevan lähetysten raportti n:o 4.

Ministeri Wuolijoki

18/1 1937

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Oslo ssa 18 p:nä tammi-kuuta 19 37.

3 40 Sel. 5 27.

20/1. 37

Asia: Keskustelu Hollanninn pää-
ministeri Collijnin kanssa.

5 Cy

Kysyin, onko devalvatio vaikuttanut edullisesti. Ei voi vielä sanoa, hän vastasi. No onhan laivaveistämöillä työtä enemmän kuin jaksavat suorittaa, sanoin. Oli jo ennen devalvatiota-kin, koska meidän oli onnistunut tuotantokustannukset saada 8 % halvemmiksi kuin Englannissa, sanoi hän. No eikö muu teollisuus ole profiteerannut florinin laskusta, kysyin. Toistaiseksi hyvin vähän, sillä meillä on yhä vielä 400,000 työtöntä. Ja maanviljelykseen, joka kärsii enimmäen lamakaudesta, ei se ole vielä vaikuttanut mitään. - Kuten näkyy oli pääministeri Colijn entisellä kannallaan, että devalvatiosta ei Hollannilla ole juuri mitään hyötyä.

Varustautumista sanoi jatkettavan entiseen tapaan, varsinkin rajojen linnoittamista Saksa vastaan. Arveli että työväenpuoluekin tulee myöntämään tähän varoja, sillä Saksalla on ihan erikoinen kyky saada naapurit vihamielisiksi. Nytkin he ovat rettelöineet kaikellisilla viisumikielloilla prinssi Bernhardin vierailleja hakaristilipun tankoonvetämisvaatimuksilla. Kuvaavaa oli, että hovisoittokunta kieltäytyi yleisessä kansanjuhlassa, joka pidettiin prinssiparin kunniaksi, soittamasta Horst Wessel-laulua, niin että täytyi komentaa sotilassoittokunta soittamaan. Mielenosoitusta ei

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kuitenkaan voitu välttää, sillä kun koko tuhatpäinen ihmisjoukko nousi ylös, kun Hollannin ja Englannin kansallislaulut soitettiin, ei Deutschland, Deutschland über Alles ja Horst Wessel- lauluille noussut ylös kuin kourallinen saksalaisia.

Colijn kertoi koettavansa laajentaa Oslon sopimusta ja siinä tarkoituksessa matkustivat ministerit Deckers ja Gelissen Osloon ja Tukholmaan. Colijnin mielestä olisi Oslo-valtioiden syytä luopua kaikista viimeaikaisista kaupan rajoituksista, kuten kiintiöinneistä, valuuttamääräyksistä y.m. ja alentaa tulleja. Huomautin että Suomi on tähän valmis, sillä meillä ei ole mitään kaupallisia rajoituksia ja tullitkin ovat suhteellisesti alhaiset.

Kysyin myöskin prinssi Bernhardin mielenlaatua, hän kun on Saksassa kuulunut S.S.-joukkoihin. Hän on nykyään 100-prosenttinen hollantilainen, oli vastaus.

Ministeri:

W. Colijn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Wuolijoki

20/1 1937

Oslo - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
 KIRJELMÄ n:o 57.
 Oslossa 20 P:NÄ tammi- KUUTA 19 37.
 VIITTAUS: _____ N
 P:NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____
 VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖN
 4 40 Val 3 37.
 29/1.37
 5 Cy

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 5.

Lähetystö kunnioittaen toimittaa tämän mukana Ministeriölle raporttinsa N:o 5 aiheesta Oslo-sopimus.

Ministeri: *M. W. W. W. W. W.*

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Oslo:ssa 20 p:nä tammi-kuuta 1937.

4/40 Sal. 37.
27/1-37

Asia: Oslo-sopimus.

5 04

Hollannin pääministerin Colijnin äskeinen haastattelu Oslo-sopimuksesta ja sen mahdollisesta laajentamisesta, josta lähetystön raportissa N:o 4, päivätty kuluvan tammikuun 18 päivänä, jo mainittiin, on Norjassa herättänyt vilkasta mielenkiintoa, kuten odottaa saattoikin. Mielenkiintoa osaltaan lisäsivät Hollannin maatalous- ja kauppa-ministerien heti haastattelun jälkeen tapahtunut 4-päiväinen vierailu Oslolla sekä nyt viimeksi ulkoministeri Kohtin Norjan lehdistölle antama haastattelu vierailun yhteydessä esiintulleista asioista ja hallituksen suhteesta niihin. (Mainittakoon että kaikissa Oslo-sopimusta koskeneissa sanomalehti uutisissa oli sopimuksen allekirjoittaja S u o m i säännöllisesti jätetty mainitsematta; maamme nimi esiintyi vasta Norjan Teollisuusliiton presidentin vierailun aikana pitämän puheen selostuksessa muiden Oslo-valtioiden mukana!).

Yleensä on pääministeri Colijnin ehdotukseen "neuvottelujen alkamisesta Oslo-valtioiden kesken kaupallisten rajoitusten ja tulliesteiden poistamiseksi" suhtauduttu suopeasti. Kuitenkin on katsottu olevan syytä huomauttaa, että esim. Norjan ja Hollannin kauppasuhteiden elvyttämiseksi olisi ensi sijassa Hollannilla syytä helpottaa monia rajoituksia, joita Norjalla ei ole. On myös viitattu

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

siihen, että Oslo-valtioiden käy suhteellisen vaikeaksi tehdä toisillensa myönnytyksiä ilman että niistä joutuisivat myös ulkopuoliset valtiot osallisiksi vaimassaolevain suosituimmuusopimusten nojalla. Lähin tehtävä olisi siten tällaisten sopimusten järjestelmällinen tarkistaminen. Onpa esitetty sellainenkin ajatus, että paras ratkaisu olisi saada aikaan maksusopimus kaikkien niiden valtioiden kesken, jotka kuuluvat "kuolleena-syntyneeseen" Oslo-sopimukseen. Ajatuksen esitti hallituksen pää-äänenkannattaja "Arbeiderbladet" taloudellisessa osastossaan. Ehdotuksen epätavallisuus pani epäilemään, oliko työväenpuolue kokonaisuudessaan sen takana. Epäilykset hälvensikin ulkoministeri Kohtin kuluvaan tammikuun 18 päivänä antama virallinen lausunto, josta selvästi ilmenee nykyisen hallituksen halu neuvottelujen aloittamiseen vapaa-kauppaperiaatteen pohjalla. Tämä merkittävä lausunto on kokonaisuudessaan seuraavanlainen:

Den norske regjering har med den mest levende interesse studert de antydninger som den nederlandske førsteminister har kastet frem angående tiltak til å lette det mellempolkelege varebytte, særleg ved drøftelsen mellom de stater som har underskrevet Oslokonvensjonen av 1930.

Slik som forholdene har utviklet sig, har Oslo-konvensjonen ikke medført betydelige praktiske resultater. Regjeringen foreslo i desember 1934 å gi forskriftene i Oslo-konvensjonen en utvidet anvendelse. Men dette forslaget fikk ikke den ønskede tilslutning. Den norske regjering har likevel optatt det i sin egen praksis, og den vil fremdeles gjerne se en avtale i denne retning avsluttet.

Den norske regjering håper også at tollmurene mellom landene efterhvert skal bli senket, og i så måte kan den i prinsippet slutte sig til det program som blev opstillet ved Ouchy-konvensjonen 1932 mellom Nederland, Belgia og Luxembourg.

Regjeringen vil derfor gjerne medvirke til nye forhandlinger med det formål å skape et trygt grunnlag for rasjonelt varebytte mellom landene.

Ulkoministeri Kohtin lausuntonsa yhteydessä esittämät selitykset ansainnevat nekin suorasukaisuntensa vuoksi ma ininna. Ky-

symykseen, minkä vuoksi Oslo-sopimus ei ole vienyt parempiin käytännöllisiin tuloksiin, mainitsi hän sen, että tullikysymykset, jotka ovat Oslo-sopimuksen ydin, ovat nykyään näytelleet yhä vähäisempää osaa maiden kauppapolitiikassa. Niiden sijalle ovat tulleet kiintiöt, maksujärjestelyt y.m., joihin sopimus ei ulotu. Samalla ministeri Koht selitti ylläolevassa lausunnossaan esittämänsä ajatusta "luoda vankka pohja valtioiden väliselle järkiperaiselle tavarainvaihdolle" lausumalla, että arvelunsa mukaan tuskin enää palattaneen kokonaan vapaan kaupan - tavarainvaihdon kannalle, jota tullipolitiikka häiritseisi. Sitävastoin uskoi ministeri Koht kerran vielä noudatettavan luonnollisia tavarainvaihdon ehtoja, asiaintila, jota hän nimittää järkiperaiseksi tavarainvaihdoksi.

Ministeri: *W. Vuolijoki*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslossa olevan tahetyösti raportti n:o 6.

Ministeri Wuolijoki

16/3 1937

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 244.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

5 40 Pal 1337.

19/3-37	5	Lil.
5	Py	

Oslo SSA 16 P:NÄ maalis- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 6.

Lähetystö kunnioittaen toimittaa tämän mukana kuluvan vuoden raporttinsa N:o 6 aiheesta

Norjalainen parlamentarismi.

Ministeri: *W. W. W. W.*

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
RAPORTTI n:o 6.

Salainen.

Oslo- ssa 16 p:nä maalis-kuuta 19 37.

Asia: Norjalainen parlamentarismi.

ULKOASIAINMINISTERIÖN
5/40 Pal. 127
19/3-37
5 C4

Kun olen monasti ihmetellyt niitä menettelytapoja, joita täkäläisessä eduskunnassa noudatetaan ja kun äskeinen hallituspuolan uhka johtui juuri mielestäni väärästä parlamentarismista, en malta olla selostamatta eräitä epäkohtia, joita olen Stortingin toiminnassa havainnut.

Huomiotani herätti ensimmäiseksi se, että puhemies yht'äkkiä jätti puhemiespaikkansa varapuhemiehelle ja astuen puhujalavalle, joka muuten, outoa kylläkin, on edustajien takana, alkoi ankaran hyökkäyksen edellisiä puhujia vastaan ja sitten vähän väliä edelleen otti osaa debattiin. Puhemiehen asema puolueettomana eduskunnan asiain johtajana täten suuressa määrässä heikontuu varsinkin kun puhemieheksi säännöllisesti on valittu puolueen johtaja (Nygaardsvold, Hambro).

Vielä enemmän on ihmettelyäni herättänyt, että Stortinget käsittelee sellaisia henkilöasioita, onko joku majuri tai kapteeni virkaylennyksessä tullut sivuutetuksi, onko joku nuorempi ja vähemmän ansioitunut mennyt hänen ohitse. Ja tällaisia asioita on usein. Ensin sotilasvaliokunta antaa asiasta lausuntonsa ja sitten Stortinget päättää.

Samantapainen asia oli viime viikolla esillä, kun Stor-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tinget myönsi varoja erästä professorin virkaa varten ja päätti, että viran on saava määrätty henkilö, vaikka - sikäli kuin olen yliopistopiireissä kuullut - olisi ollut pätevämpiä henkilöitä saatavissa. Kun yliopiston rehtorille ja parille professorille lausuin tällaisesta ihmettelystä, selittivät he asiantilan perustuvan vanhaan käytäntöön, kun Stortinget oli viime vuosisadan 70-luvulla määrännyt professorin virkaan Ernst Sarsin, joka kuten tunnettua oli Norjan kuuluisimpia tiedemiehiä. Todella heikko selitys!

Viime päivien hallituspulan uhka oli myöskin seuraus huonosta parlamentarismista. Kysymys oli asevelvollisten harjoitusajasta, jonka Hallitus oli budjetissa ehdottanut 72 päiväksi, mutta sotilasvaliokunta oli korottanut sen 84 päiväksi. Hallitus ilmoitti tekevänsä tästä kabinettikysymyksen. Kun kysyin ulkoministeriltä, minkä vuoksi Hallitus näin pienestä asiasta tekee luottamuskysymyksen, vastasi hän seuraavasti: Asia on oikeastaan periaatteellista laatua. Kun mitään valtiovarainvaliokuntaa ei ole (sic!), tekee porvarillinen enemmistö Hallitukselle kiusaa, korottamalla erikoisvaliokunnissa ehdotettuja määrärahoja, siten rikkoen koko budjetin. Jotta tästä saataisiin loppu, päätti Hallitus lyödä nyrkin pätyään luvaten jättää paikkansa käytettäväksi, jos valiokunnan ehdotus hyväksyttäisiin. Koska porvarillisille olisi ollut vaikeata muodostaa hallitusta, varsinkin kun keväällä uhkaa tulla suuret työtaistelut, tuli valiokunnan ehdotus eilen hylätyksi 49 äänellä 94 vastaan. Hallituksen ehdotuksen puolesta äänesti paitsi työväenpuoluetta, venstre.

Kuten kaikesta edelläolevasta selviää, on Norjan parlamentarismi kehittynyt väärään suuntaan. Voi melkein sanoa, että Norjassa on hallitseva eduskunta.

Ministeri: *W. W. W. W.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeri Wastljöki

2/5 1937

ULKOASIAINMINIISTERIÖN

6 / 40 Sal. D. 1937.

10/5.37

5

64

5

64

O.s.l.o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 409.

Oslo- SSA 7 P:NÄ touko- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 7.

Lähetystö kunnioittaen tämän mukana toimittaa kulu-
van vuoden raporttinsa N:o 7 aiheesta

Puolustusksymyksestä.

Ministeri: *W. W. W. W.*

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.
RAPORTTI n:o 7.

Oslo- ssa 7 p:nä touko- kuuta 19 37.

6 40 Jal. 37.

Asia: Puolustuskysymyksestä.

14/5-37
5 C4

Lähetystön otsakeasiaa käsittelevässä kuluvan vuoden raportissa n:o 1 mainittiin jo, että puolustuskysymys, sen jouduttua vuoden vaihteessa entistä yleisemmän huomion kohteeksi, tulisi stortingissa mahdollisesti piankin käsiteltäväksi; viime päivien tapahtumat osoittavat lähetystön ennakkoinnin osuneen oikeaan. Kuten lähetystö kirjelmässään n:o 144, viimekuluneen helmikuun 17 päivältä, jo tiedoitti, lähetti hallitus kaikille puolueille kutsun lähettää edustajansa neuvotteluvaliokuntaan, jonka tehtävänä olisi käsitellä alustavasti hallituksen edustajain kanssa erikoisen lisämenoarvion esittämistä stortingille silmälläpitäen Norjan puolueettomuuden suojelun toteuttamista. Valiokunta, jonka kokoukset ovat olleet salaisia, on äskettäin saanut tehtävänsä suoritetuksi. Valiokunnan työn tuloksista, joista Suomenkin lehdissä näyttää jo mainitun, vaikkakin yksipuolisesti esitettäköön tässä seuraavat pääkohdat.

Neuvotteluvaliokunnan kokouksissa oli käynyt ilmi, että työväenpuolueen, talonpoikaispuolueen, venstren ja krist. kansanpuolueen edustajat ovat yksimielisiä siitä, että nykyisen poikkeuksellisen maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi on kolmen ensi vuoden aikana

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ylimääräisiä puolustusmenoja varten hankittava ylimääräisen omaisuusveron korotuksella ja suurten tulojen lisäverolla yhteensä 21 milj. kruunua. Lisäveroon nähden ehdotetaan verovapaan omaisuuden raja korotettavaksi nykyisestäään 5 000 kruunulla eri palkkaluokissa. Näistä tuloista ehdotetaan myönnettäväksi 2 milj. kruunua Pohjois-Norjan valtakunnantien valmistumisen jouduttamiseksi. Jälellä olevan 19 milj. kruunun jaosta maavoimain, laivaston ja lentoaseen kesken hallitus antanee lähiaikoina, puolustusministeriön lausunnon saatuaan, lisätietoja.

Poikkeavasti edellisestä oikeiston edustajat ehdottavat, että puolustuksen parantamiseksi myönnettäisiin ylimääräinen 90 milj. kruunun määräraha, joka jaettaisiin 6 vuoden ajalle. Menojen peittämiseksi hankittaisiin puolustuslaina, jonka kuoletusaika olisi 20 vuotta. Oikeisto kuitenkin katsoo voivansa yhtyä enemmistön ehdotukseen "subsidiært".

Puolustusneuvottelujen ylläselostettua tulosta, joka lie-
nee syntynyt työväenpuolueen ja talonpoikaispuolueen kompromissina, on pidettävä edistysaskeleena Norjan suhtautumisessa puolustuskysymykseensä varsinkin periaatteellisena suunnanosoitajana. Sillä epäilemättä on merkityksensä, Suomenkin kannalta, niillä sanoilla, joilla pääministeri Nygaardsvold perusteli hallituksensa ehdotusta: "Meidän on aina pidettävä kiinni siitä, että maamme ei sekaannu mihinkään, mikä johtaisi sotaan. Tehtävämme on vain yhteistyössä lähimpien naapuriemme kanssa huolehtia siitä, että kansakunnat saavat elää rauhassa."

Toinen merkillepantava seikka tehdyssä ehdotuksessa on Pohjois-Norjan valtakunnantien rakentamisen jouduttaminen. Ehdotettujen

2 milj. kruunun avulla tietyö, joka nykyisellään on edistynyt Boddön seuduille, saataisiin lyhynemään n. 2 vuodella.

Ylimääräisen puolustusmäärärahan hallituksen kannan mukaisen ehdotuksen on oikeisto ottanut vastaan pettynein mielin. Paitsi väitöksiä ehdotetun lisäyksen riittämättömydestä ja oikeiston oman ehdotuksen oikeutuksesta on oikeistolehdissä lausuttu ankaria sanoja lisämäärärahan hankkimistavasta, "parempiossaisten verotamisesta". On viitattu m.m. siihen asiaintilaan, että Norjassa jo nyt verotetaan korkeimpia tuloja enemmän kuin missään muussa maassa. Talonpoikaispuolue, vaikkakin valittaen ehdotetun määrärahan niukkuutta, yleensä pitää aikaansaatua sopimusta periaatteellisesti hyväksyttävänä ja tulee varmaan stortingissä ehdotusta kannattamaan, samoin kuin venstrekin, joka tosin pitää verotettavan omaisuuden alirajaa 6 000 kruunua liian alhaisena ja siten vaarantaisi keskiluokan entuudestaankin heikkoa taloudellista asemaa.

Ministeri: *W. Holm*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 8.

v.a. Asienhoitaja Saikku

28/6 1937.

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 588.

Oslo SSA 28 P:NÄ kesä- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7 / 71 Tal. 3. 37.		
17-37	3	
5	Cy	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 8.

Lähetystö kunnioittaen tämän mukana toimittaa
kuluvan vuoden raporttinsa N:o 8 aiheesta:

Ulkopoliittinen keskustelu suurkäräjillä.

Alexander Sævi
v.a. Asiainhoitaja

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Oslo ssa 28 p:nä kesä-kuuta 1937.

Asia: Ulkopoliittinen keskustelu
suurkäräjillä.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
1/7-37	2	1/1 Sal. 1937
5	Cy	

Kuluvan kesäkuun 24 päivänä pidetyssä suurkäräjain istunnossa piti ulkoministeri Koht Espanjan tapahtumia koskevan ilmoituksen (Stortingsmelding nr.37, vrt. lähetystön kirj. N:o 584, p:tty kesäk. 26 päivänä) käsittelyn yhteydessä huomiota herättäneen puheen, jossa hän Espanjan tapahtumain ohella käsitteli muitakin ulkopoliittisia kysymyksiä, varsinkin Kansainliittoa ja rauhantyötä koskevia. Puheen pääsisällöstä referoitakoon tässä seuraavaa.

Ministeri Koht otti aluksi puheeksi Italian Etiopianvalloituksen tunnustamisen huomauttaen Norjan tulevan määrittelemään kantansa kysymykseen yksiksissä neuvoin muiden valtojen kanssa, ottamatta yksinään aloitetta asiassa.

Sen jälkeen hän siirtyi Espanjan tapahtumiin selostaen tähän mennessä kansalaissodan vuoksi toimeenpantuja kansainvälisiä järjestelyjä, joihin Norjakin on ottanut osaa, ollen sitä mieltä, että puolueettomuuskomitea kaikesta huolimatta on ollut apuna estämässä sodan laajentumista muihin maihin. Huomautettuaan vielä Norjan merenkululle ja kaupalle kansalaissodan johdosta aiheutuneista vahingoista ja mahdollisuudesta lähettää sotalaiva Espanjan vesille maan kauppalaivoja suojelemaan, ministeri Koht esitti hallituksensa

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kannan esilläoleviin ulkopoliittisiin kysymyksiin sanoin:

"Vår utenrikspolitik er bygd på den grunntanken, at vi ikke vil være med i krig; vi ønsker ikke å være redskaper for stormaktspolitikken".

Koska Norja ei kuitenkaan voi eristäytyä muusta maailmasta, on sen yritettävä rakentaa rauhaa kansain välillä ja harjoitettava aktiivista rahanpolitiikkaa, niin hyvin taloudellisella kuin poliittisellakin alalla. Tästä työstä on kuitenkin suuri osa suoritettava Kansainliiton piirissä. Kuvattuaan muutamia sanoin Kansainliiton kykenemättömyyttä viimeaikaisten riitatapausten estämisessä ja ~~ja~~ sovittamisessa, sekä suurvaltojen liittopolitiikkaa ministeri Koht huomautti pienten valtojen mainittujen seikkojen johdosta tarkistaneen suhtautumisensa Kansainliittoon, sen jäsenyydestä kuitenkin luopumatta. Jäsenyyden ehtona kuitenkin on, että siitä ei koidu mitään sodanvaaraa niille. Norja ei puolestaan katso olevansa velvoitettu olemaan mukana sotilaallisten pakotteiden toimeenpanossa; lisäksi on maan hallituksen saatava ratkaista kussakin tapauksessa erikseen, saako rahanhäiritsijää hillitsemään menevä sotajoukko marssia Norjan läpi. Mitä taloudellisiin pakotteihin tulee, on Norja luonnollisesti halukas täyttämään velvoituksensa kansainliittopaktin mukaisesti. Mutta sillä on kuitenkin oikeus itse ratkaista, mikä sen velvollisuus kulloinkin on.

Puheensa lopussa ministeri Koht erikoisesti tähdensi, kuinka suuresti vastoin todellisuutta on väittää pohjoismaiden muodostavan poliittisen blokin tai valta-yhteyden, joka olisi orientoitunut suuntaan tai toiseen. Pohjoismaat eivät ole pohtineet keskenään sotilaallisia kysymyksiä. Sitä vastoin on kyllä harkittu elintarve- ja raaka-ainehankinnan turvaamista sodan sattuessa.

Puhe vastaanotettiin erittäin myönteisesti. Muiden puolueiden puhujat (Hambro ja Mowinckel) yhtyivät ulkoministerin esittämiin

mielipiteisiin. Lehdistöissä on ulkoministerin puhe toisaalta saanut osakseen jopa kiitostakin, toisaalta taas (Aftenposten ja Nationen) on sitä ankarastikin arvosteltu, varsinkin pohjoismaiden sotilaallista avunantoa koskevien ajatusten johdosta. Voinee kuitenkin sanoa, että ministeri Kohtin asema, joka panssarilaiva "Olav Trygvasonin" Espanjan vesille lähettämisen yhteydessä melkoisesti horjui - panssarilaitaan lähdöstähän ei kuten tunnettua tullutkaan mitään, vaan oli esitys peruutettava - on ylläselostetun ulkopoliittisen keskustelun jälkeen vahvistunut.

v.a. Asiainhoitaja: *Oscar Laitinen*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA: _____

Oslossa olevan tahetyöläis raportti n:o 9.

v.a. Asiamiehitoja Paikku

29/6 1937

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 592.

Oslo- S S A 29 P: N Ä kesä- K U U T A 19 37.

VIITTAUS: ..... N

P: N Ä ..... K U U T A 19 ..... P: T T Y ..... n: o

VIITTAUS: ..... D. U. M. ..... / ..... 19 .....

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
8 / 41 Sal. A. 1937.		
17-37	9	11
5	24	

Ulkoasiainministeriö- L L E

ASIA: Raportti n:o 9.

Lähetystö kunnioittaen tämän mukana toimittaa
kuluvan vuoden raporttinsa n:o 9 aiheesta

Suomen - Norjan rajakauppa.

Alan Raitanen
v.a. Asiamies

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Oslo ssa 29 p:nä kesä-kuuta 1937.

Asia: Suomen - Norjan rajakauppa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
8/41 Pal.	1937
1/2-37	9
5	Cy

Tavatessani äsken suomalaissyntyisen stortingsmann Mikkolan, joka työväenpuolueen edustajana jo toisen kerran on valittu suurkäräjiin Pohjois-Norjan suomalaisseuduilta, tuli puheeksi suomalaisasutuksen oloista keskustellessamme - ja joista myöhemmin saanen tiedoittaa - myös viime aikoina aktuelliksi tullut Suomen ja Norjan rajakauppa.

Herra Mikkola, joka ammatiltaan on maanviljelijä, mutta sivutoimenaan harjoittaa pientä kauppaliikettä lähellä Suomen rajaa, lausui ensimmäiseksi ilonsa siitä, että rajakauppa-asia nyt vihdoin otetaan neuvoteltavaksi. Pohjois-Norjan rajaseutuvaestön ja virkamiesten välinen suhde on nim. jo useat vuodet ollut kireähkö rajakaupan jatkuessa siinä muodossa kuin on tunnettua. Porositajutun tultua pois päiväjärjestyksestä olisi syytä saada tilanne riidattomaksi rajakaupankin osalta.

Mutta, kiiruhti hän lisäämään, ei voi olla epäilyttäköön siitä, että nykyisen olotilan sijaan olisi mahdollista saada aikaan pysyvää parannusta, s.o. rajakuppaa supistetuksi normaaliksi, ilman että Norja myöntyisi joko järjestämään Pohjois-Suomen esimerkin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mukaan tullivapaan alueen Pohjois-Norjaan tai muulla keinoin vastaa-
vasti helpottaisi Pohjois-Norjan väestön vaikeata toimeentuloa.
Herra Mikkola oletti, että Suomi tuskin tulisi muuttamaan nykyistä
tullivapausjärjestystä Lapissa. Jos Norja kuitenkin joko kauppaso-
pimukseen tehtävillä lisä määräyksillä tai muuten estäisi norjalaista
rajaseutuväestöä hankkimasta tavaroitaan Suomesta, muodostuisi tilanne
epäilemättä nykyistä monin verroin vaikeammaksi. Hän oli nim. vakuu-
tettu siitä, että rajaseudun norjalaiset, jotka jo monen vuoden ai-
kana ovat tottuneet hankkimaan Suomen puolelta tavaransa hintaan, jo-
ka norjalaisten kauppaiden vaatimaan verraten on ollut erinomaisen
alhainen, eivät tottumuksestaan voisi niinkään helposti luopua ja
nykyisen rajakaupan tilalle kehittyisi siten varmasti aikaa myöten
halpojen suomalaisten tavaroiden salakuljetus Norjaan. Herra Mikkola
huomautti vielä, että hän ei ollenkaan epäile, mihin varsinkin suoma-
laissyntyisen väestön, joka nykyään lojaalisti tuntee kuuluvansa
Norjaan, katseet mahdollisesti kääntyisivät, jos nykyinen toimeentulo
tehtäisiin vaikeammaksi. Silloin ehkä, lisäsi hän puoleksi leikillään,
toimittaja Ratchenkin tunnetussa kirjasessaan "Finsk fare for Finn-
mark" esittämät ajatukset suomalaissyntyisen väestön muka puuttuvasta
lojaalisuudesta Norjaa kohtaan voisivat toteutua!

Keskustelumme lopuksi herra Mikkola vielä kerran vakuut-
ti, että muutos nykyiseen olotilaan on vain saatavissa muodostamalla
Norjan puolelle Suomen tullivapaata aluetta vastaava piiri ja toivoi
hän sen neuvotteluissa tulevan tarpeeksi huomioonotetuksi.

v.a. Asiainhoitaja:

Oskar Leikkinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

R-n:o 10 / 37

Nummers

22/10-89

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 11.

Ministeri Nuolijoki

18/10 1937.

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 912.

Oslo- SSA 18 P:NÄ loka- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
11/41 Sal. N:o 37.		
24/10-37	10	11
A	OSASTO	ASIA
5	04	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 11.

Kunnioittaen tämän mukana toimitan lähetystön kuluvan vuoden raportin N:o 11 aiheesta

Keskustelu Hollannin ulkoministerin
PATIJNin kanssa.

Ministeri: *W. W. C. H. J. A. K.*

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Oslo-ssa 18 p:nä loka-kuuta 1937.

Asia: Keskustelu Hollannin ulkominis-
terin PATIJNin kanssa.

ULKOASIA: LIIKKE		
11/41 Sal. 37.		
20/10-37	9	
	OSASTO	ASIA
5	COY	

Ulkoministeri vakuutti Hollannin ulkopolitiikan pysyvän samalla linjalla kuin edeltäjiensäkin aikana. Hollanti noudattaa tiukasti samaa puolueettomuuspolitiikkaa kuin pohjoiset valtiot ja on uskollinen Kansainliiton kannattaja.

Kysymykseeni onko Hollannilla vaikeuksia Kiinan-Japanin sodasta, vastasi ulkoministeri, että se on hyvin turmiollinen Hollannin Intian kaupalle, sillä kauppavaihto kummankin maan kanssa on ollut hyvin suuri.

Mitä Japanin tavarain boikottaukseen tulee, niin ulkoministeri sanoi, että asia ei ole ollut hallituksessa esillä, mutta jos Englanti ja Amerika vahvasti päättävät ryhtyä boikottiin, on siihen ehkä Hollanninkin yhdyttävä, vaikka se onkin Intian kaupalle kova isku. Japani on ottanut öljynsä Hollannin Intiasta ja halvat japanilaiset teollisuustuotteet ovat hyvin haluttuja vällänkin alkuasukkaitten keskuudessa Intiassa.

Ministeri:

W. W. W. W. W.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri Kuolijoki

22/10 1937

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 927.

Oslo-SSA 22 P:NÄ loka- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12	41	Sal. 37.
25/10-37	5	127
5	C4	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 12.

Kunnioittaen tämän mukana toimitan lähetystön kuluvan vuoden raportin N:o 12 aiheesta

Norjan kunnallisvaalit.

Ministeri: *W. W. W. W.*

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Oslo:ssa 22 p:nä loka-kuuta 1937.

12 41 Sal.

37.

Asia: Norjan kunnallisvaalit.

25/10-37

5 Cy

Kuluvan lokakuun 18 päivänä pidettiin Norjassa kunnallisvaalit, joihin eri puolueet olivat valmistautuneet tavallista vakavammin. Tiedettiin että vaalien tulos tulisi määräämään ei ainoastaan kunnallispolitiikan, vaan myös valtiollispoliittisenkin suunnan tulevan kolmivuotiskauden ajaksi. Tämän oli hallituksen jäsen rahaministeri Bergsvik selvästi tuonut ilmi lausueessaan eräissä vaalipuheissaan, että työväenpuolueen hallitus eroaa, mikäli vaalit muodostuvat puolueelle epäedullisiksi. Kunnallisvaalit saivat siten entisestä poikkeavasti selvän poliittisen leiman ja vaalitaistelu käytiinkin toiselta puolen oikeiston (= höiren, venstren, talonpoikaispuolueen ja erinäisten vähäisten vapaamielisten puolueiden) ja toiselta puolen vasemmiston (= työväenpuolueen ja kommunistien) valtapyrkimysten puolesta tai niitä vastaan.

Tärkeimpinä vaaliargumentteina oli oikeistolla työväenpuolueen viimeaikainen rakennuspolitiikka: suurisuuntaisten kunnallisten rakennusyrytysten (urheiluhallien, teatteritalojen y.m.) rahoittaminen lainavaroin, mikä varsinkin Osllossa oli saanut valtaiset mitat (puhuttiin, että Oslon kunnan tarvitsisi rakennusyrytyksiään varten ottaa 60 milj. kruunun laina) ja katkeroittanut oikeistolaisia veronmaksajia. Toisena oikeiston tärkeänä vaalivalttina oli ^{noikeus} työväenpuolueen harjoittama korruptiopolitiikka, kunnallisten virkojen täyttämisen puoluemiehillä kunnissa, missä puolueella oli enemmistö.

Työväenpuolueen vaalipropagandassa viitattiin pääasiallisesti työväenhallituksen aikana toimeenpantuihin kuntien verotus- ja -helpotus- sekä avustustoimenpiteisiin ja vedottiin kuntien työväestöön tämän politiikan jatkumisen takajina.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Osanotto vaaleihin oli odotettua laimeampi, n. 80 % koko maan äänestäjäluvusta. Vähennystä esim. viime kesän storting-vaaleihin verraten oli varsinkin muutamissa oikeistovaalipiireissä.

Tähän mennessä lasketut vaalitulokset osoittavat, että puoluesuhteet vuoden 1934 kunnallisvaalien tuloksiin verraten pysyvät suurin piirtein ennallaan. Mainittakoon kuitenkin työväenpuolueen menestys Trondheimissä, jossa sillä nyt on enemmistö. Trondheimin kaupunginhallituksen kokoonpano on senkin vuoksi mielenkiintoinen, että siinä on nyt kokonaista 12 naisvaltuutettua (ennen 5). Naisilla oli vaaleissa oma listansa, jolta tuli valituksi 5 valtuutettua! Työväenpuolueen menestyksestä mainittakoon vielä, että Oslo pysyi punaisena, Akershusin (maan tärkeimmän) läänin käräjät saavat työväenpuolue-enemmistön, 11 uutta kuntaa samoin. Bergen ja Stavanger säilyttivät sen sijaan oikeistoenemmistönsä.

Työväenpuolueen menestykseen lienee vaikuttanut m.m. se, että kommunistit äänestivät työväenpuolueen listoja monessa kunnassa, jossa heillä aiemmin on ollut omat ehdokkaansa. Nasjonal Samling, Norjan ikl, kärsi vaaleissa musertavan tappion, josta se tuskin enää toipuu.

Seuraavassa vaalien tähänastiset (osaksi tarkistamattomat) tärkeimmät tulokset (suluisia 1934 vaalien luvut):

Koko maa: 569 kihlakunnasta (kaikkiaan 704) on valtuutettuja valittu:

höire	838 (732)	raittiusmiel. ja kirkoll.	101 (92)
talonpoik.	1936 (1970)	työväenpuolue	4892 (4423)
N.S.	8 (58)	kommunistit	128 (164)
talonpoikaisp. yks.	1150 (1135)	pienvilj. kalastaj.	85 (71)
venstre	1334 (1308)	epäpoliittiset	1214 (1661).

Oslon kunta: kunnallisvaaleissa 1934 sai työväenpuolue 50,86 % annetuista äänistä, stortingvaaleissa viime kesänä 51,26 % ja kunnallisvaaleissa nyt 52,52 %. Valtuusmiehiä saivat eri puolueet: työväenpuolue 45 (43), höire 35 (35), venstre 2 (3) ja kristillisen kansanpuolue 2 (0).

Trondheim: työväenpuolue 33 (29), höire 21 (18), vapaamielinen venstre 11 (16), venstre 3 (4) ja kommunistit 8 (8).

Stavanger: työväenpuolue 28 (29), höire 20 (13), venstre 17 (17), iloinen epäpoliittinen kansanpuolue (!) 2 (0) ja kommunistit 1 (1).

Bergen: työväenpuolue 26 (27), venstre 17 (13), höire 13 (10), kristillinen kansanpuolue 6 (7) ja kommunistit 7 (9).

Buskerudin lääni: työväenpuolue sai 55,5 % annetuista äänistä.

Ministeri:

W. W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Wuolijoki

26/10 1937

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 936.

Oslo- SSA 26 P:NÄ loka- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
13 / 42 Sal. N:o 137		
27/10-37	9	LVI
5	Cy	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 13.

Toimitan kunnioittaen tämän mukana lähetystön kuluvan vuoden raportin N:o 13 aiheesta

Lakkoilua Norjassa.

Ministeri:

W. W. L. J. J.

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
RAPORTTI n:o 13.

Salainen.

Oslo-ssa 26 p:nä loka-kuuta 1937.

Asia: Lakkoilua Norjassa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
13	42	Sal. 37.
27/10-37	16	157
UASTU	ASIA	
5	Cy	

Heti kunnallisvaalien jälkeen puhkesi täällä useita lakkoja, joista useimmat ovat selviä korpialakkoja, joita ammattijärjestö ei ole hyväksynyt. Pitkällisimmät ovat olleet sähkötyöntekijäin, joka jo oli ennen kunnallisvaaleja, ja autonkuljettajain lakot. Jälkimmäiseen lakkoon on vielä yhtynyt bensiiniasemain palveluskunta, joten Oslo on nykyään ilman bensiiniä. Mutta sitäpaitsi on viime lauantaina puhjennut useita muita lakkoja kuten kivi- ja maatyömiesten lakko Bergenissä, hissimonttörien lakko Oslossa, meijerityöläisten Skissä, Salomonin kenkätöläisten ja kauppaseuran ravintolan henkilökunnan lakko (50 t.) Oslossa sekä Soonin laivatelakan työläisten lakko.

Useimmissa tapauksissa on lakon syy ollut verrattain mitätön: vaaditaan erotettavaksi joku epämiellyttävä työntekijä tai johtoasemassa oleva henkilö. Näitä vaarallisemmaksi uhkaa käydä Borregaardin selluloosatentaan lakko, sillä se koskee 3 000 työläistä.

Ministeri: *Edvard Lohjoki*

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA: _____

Oslona olevan lähetysten raportti n:o 14.

Ministeri Wuolijoki

16/11 1937.

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1042.

Oslo- SSA 16 P:NÄ marras- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAI	
14/42 Pal.	37.
19/11-37	N:o
5	Cy

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 14.

Kunnioittaen tämän mukana toimitan lähetystön kuluven vuoden raportin N:o 14 aiheesta

Ulkoministeri Kohtin Amerikan-matka.

Ministeri:

M. W. Holmström

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.
RAPORTTI n:o 14.

Oslo- ssa 16 p:nä maaras- kuuta 1937.

19/42 Pal. 37

Asia: Ulkoministeri Kohtin
Amerikan-matka.

19/11-37	le
5	Cy

Ulkoministeri Koht palasi eilen kuukauden kestäneeltä matkaltaan Yhdysvaltoihin. Matkasta ja sen tarkoituksesta ovat Suomen lehdet jo kirjoittaneet. Rajoitunkin tässä selostamaan tämänpäiväistä keskusteluani ministeri Kohtin kanssa.

Ulkoministeri Koht kertoi saaneensa paitsi maanmiestensä, myös viralliselta taholta harvinaisen ystävällisen vastaanoton. (Tähän lienee ollut osansa sillä hyvällä nimellä, jonka Koht tiedemiehenä jo aikaisemmin oli Amerikassa oleskellessaan saanut!). Varsinaisessa tehtävässään, Norjan ja Yhdysvaltain kauppasuhteiden selvittämisessä, sanoi hän onnistuneensa tyydyttävästi. Keskustelut ulkoministeri Cordell Hullin ja alivaltiosihteeri tri Sayren kanssa olivat koskeneet etupäässä erikoiskauppasopimuksen aikaansaamista ja oli neuvottelujen pääperiaatteista jo päästy täydelliseen yksimielisyyteen. Norjalaisten tärkeimpinä kohteina näissä neuvotteluissa tulisi olemaan kalasäilyketullin alentaminen ja korkean valaanöljymaksun joko poistaminen tai ainakin helpottaminen.

Keskustelimme vielä Amerikassa havaittavasta erikoisesta mielenkiinnosta Pohjoismaita kohtaan. Koht sanoi nähneensä useita vilpittämiä osoituksia vallitsevasta hyvästä käsityksestä, mikä amerikalaisilla on Pohjoismaista, niiden oloista ja rauhan politi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kasta, jotka kelpaisivat heillekin esimerkiksi. Sitä vastoin ei hän ollut puheissaan maininnut mitään Kansainliitosta ja Yhdysvaltain liittymisestä siihen, kuten sanomalehdet ovat tietäneet kertoa. Myöskään ei Koht sanonut antaneensa mitään haastatteluja Suomenkin lehdissä mainitusta raaka-ainekonferenssista, tosin kyllä sitä häneltä kysyttäessä oli ollut sitä mieltä, että sellainen konferenssi olisi epäilemättä tarpeen vaatima, mutta että kokoonkutsujana täytyisi olla joku suurvalta - eikä Pohjoismaat, vielä vähemmän Norja.

Amerikan poliittisista oloista kertoi Koht, että puoluelämä siellä parhaillaan kokonaan uudistuu. Tästä oli hänen mielestään hyvänä esimerkkinä New-Yorkin pormestarin vaali, jossa uusi työväenpuolue oli näytellyt huomattavaa osaa.

Lopuksi otin puheeksi kuuluisan Hannevig-asian, Yhdysvaltain ja Norjan välisten ystävällisten suhteiden kiusallisen häirit-sijän. Asian nykyisestä vaiheesta kertoi Koht, että Norjan hallituksen vastausnootti jätettiin t.k. 8 päivänä Yhdysvaltain ulkoasiain-departementtiin. Nootti sisältää Norjan hyväksynnän Hannevig-asian jättämisestä puolueettoman amerikalaisen tuomioistuimen ratkaista-vaksi. Kohtin mielestä oli asia nyt hyvällä tolalla.

Ministeri: *W. W. W. W.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 1.

v.o. Asiantuntija Paikku

11/1 1937

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 20.

Oslo- SSA 11 P:NÄ tammi- KUUTA 1937.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Puolustuskysymyksestä. (Raportti N:o 1).

Lähetystö kunnioittaen toimittaa Ministeriölle tämän mukana kuluvaan vuoden raporttinsa N:o 1 otsakkeessa mainitusta aiheesta.

Alean Laikku
v.a. Asiainhoitaja

O.S.L.O - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Oslo- ssa 11 p:nä tammi-kuuta 1937.

Asia: Puolustuskysymyksestä.

1/40 Pal. D. 37.
14/1.37
5 (P4)

Norjan puolustuskysymys on vuoden vaihteessa tullut huomiota herättävän ajankohtaiseksi. Maailmanpoliittinen tilanne on havahduttanut norjalaiset pitkälle kuluneesta puolustusihielismin unesta. Laajat piirit seuraavat levottomuudella tapahtumien kehitystä muissa maissa ja samalla kun yleisesti tunnustetaan, että Norjakin voi pysytellä mahdollisten tulevien sotatapahtumien ulkopuolella puolueettomuudesta huolimatta, myönnetään avoimesti, että maa on kehnosti varustautunut tulevan varalta, huonommin kuin milloinkaan aiemmin. Yleinen asevelvollisuus on tehottomasti toteutettu (palvelusaika vaihtelee 180 päivästä 60:een aselajista riippuen), aseistusta ei ole kunnollisesti ollenkaan uudistettu, lentoase on huonosti järjestetty, laivasto on pienentynyt n. 35,000 tonnista v. 1914 n. 7,500 tonniin v. 1936.

Oikeiston taholta, varsinkin "Morgenbladet" in, puolueen pääkaupunkilehden palstoilla on puolustuslaitoksen keho tila tuon tuosta ~~sihteeriksi~~ otettu julkisesti arvosteltavaksi. Talonpoikaipuolue on samoin esiintynyt puolustuksen vahvistamisen puolesta kuten myös vapaamielinen puolueeton "Tidens Tegn". Venstre sen sijaan on suhtautunut kylmäkösti puolustuslaitoksen vahvistamisajatukselle.

JAKELUOHJE:

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Tavallinen.

seen. Vihamielisimmin on puolustuskysymykseen kuitenkin suhtautunut Norjan tärkein puolue, nykyinen hallituspuolue arbeiderpartiet, jonka puolustusnihilistinen kanta on julkaistu m.m. puolueen ohjelmassa.

Nyt kuitenkin, aivan äskettäin, on arbeiderpuoluekin perusteellisesti tarkistanut kantansa Norjan puolustukseen. Virallisesti se tapahtui kuluneen joulukuun aikana pidetyssä puolueen maakokouksessa, jossa puolueohjelmaa muutettiin oleellisesti sikäli, että ohjelman puolustuskysymystä koskevasta kohdasta, jossa esitetään vaatimus sotalaitoksen muuttamisesta vartiolaitokseksi (vaktvern), poistettiin lisäys, että tulevan vartiolaitoksen tehtävät olisivat vain poliisitehtävien luontoisia. Lisäksi poistettiin ohjelmakohdasta sana "avrustning".

Kannanmuutos on sangen jyrkkä. Muutosten merkitystä ei myöskään vähennä niiden perustelu, jotka arbeiderpuolueen poliittinen ideologi Ole Colbjørnsen on lähemmin esittänyt puolueen virallisessa aikakausilehdessä "Det 20de Århundre", lehden viimekuluneen joulukuun numerossa. Herra Colbjørnsen esiintyi jo muutama kuukausi sitten erikoisen merkillisin mielipitein "Arbeiderbladet"-issa kirjoittaessaan, että Norjan tulee saattaa puolustuslaitoksensa asianmukaiseen kuntoon voidakseen tarpeen tullen auttaa ystäviään Ranskaa, Englantia ja Neuvosto-Venäjäjä.....

Kyseisessä kirjoituksessaan herra Colbjørnsen perustelee Norjan puolustuksen "kansanvaltaimuttamisen ja tehostamisen" välttämättömyyttä nykyiseen muuttuneeseen maailmanpoliittiseen tilanteeseen viitaten. Puolueettomuuden on edelleenkin oltava "önskemål" ja Kansainliitto on oleva joka tapauksessa hyvänä apuna ja parempi kuin ei mitään. Mutta maan puolueettomuutta loukattaessa - herra Colbjørnsen näkee vaaran uhkaavan fasistivaltojen taholta ja lokalisoi hyökkäysalueen Stavangerin - Kristiansandin välimaille! - on sen itse muiden tuoman^{avun/} ohessa aktiivisesti otettava osaa puolustustoimiin. Tehtävä ei kirjoittajan mielestä ole ylivoimainen; puolustusmahdollisuudet ovat

hyvät - sitä olivat vakuuttaneet m.m. ne neuvostovenäläiset asian-
tuntijat, joiden kanssa hän oli asiasta keskustellut. On vain tar-
peellista saada puolustuksen organisatio kiireellisesti kuntoon, tek-
nilliset varusteet on uudistettava sekä sitäpaitsi, eikä vähiten,
puolustustahtoa on herätettävä. Ensimmäisiin välttämättömiin uudis-
tustehtäviin kuuluisi riittävä harjoitusaika kaikissa aselajeissa,
aseistuksen, varsinkin lentoaseen ja laivaston teknillinen vahvista-
minen sekä kaasusuojelelun järjestäminen. Suunniteltujen uudistusten
ei tarvitse tulla erikoisen kalliiksi, arvelee herra Colbjörnsen
edelleen. Niiden 38 milj. kruunun lisäksi, jotka kuluu rahainkäyttö-
varten/
vuotta on myönnetty, tarvittaisiin lisää n. 12-17 milj. kruunua, jotka
mahdollisesti olisi hankittava erikoisella puolustusverotuksella.

Kun tietää Ole Colbjörnsenin kuuluvan nykyisen hallitus-
puolueen vaikutusvaltaisiin, on hänen ylläselostettu virallisluento-
nen kirjoituksensa sitäkin merkittävämpi. Lisäksi on puolueen pää-äänen-
kannattaja kuluvan tammikuun 8 päivän numeronsa pääartikkelissa vah-
vistanut ylläselostetut seikat tosiasiaksi - tosin kiiruhtaen selittä-
mään, että "aseistariisunta-ajatusta ei silti ole hyljätty; se on vain
joksikin aikaa työnnetty taka-alalle".

Norjan hallituspuolueen kannanmuutoksen jälkeen on yleinen
mielipide puolella ja toisella, vaikkakin eri perustein, nykyään he-
rännyt tietoisuuteen Norjan puolustuksen merkityksestä ja samalla sen
kehnoista nykyisestä tilasta, johon pikainen parannus olisi saatava
aikaa. Tuleva stortingkausi tuonee epäilemättä uutta Norjan puolustus-
poliittisten asiain käsittelyyn.

v.a. Asiainhoitaja:

Ole Colbjörnsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Oy

ASIA:

Osloma olevan lähetysten raportti n:o 2.

Ministeri Wuolijoki

17/1-997

Oslo - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 39.

Oslo- SSA 15 P:NÄ tammi- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 2.

Lähetystö kunnioittaen toimittaa Ministeriölle tämän mukana kuluva vuoden raporttinsa N:o 2 aiheesta

"Keskustelu Ranskan suurlähettilään
Francois-Poncet'n kanssa Berliinissä
11/1 '37."

Ministeri: *W. W. W. W.*

O S L O - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Oslo-ssa 15 p:nä tammi-kuuta 1937.

2 40 Pal. 8 37.

Asia: Keskustelu Ranskan suurlähettilään
François-Poncet'n kanssa Berliinissä
11/1 '37.

18/1-37

5 C4

Palatessani Haagista poikkesin tapaamaan entistä virka-
veljeäni François-Poncet'a ja hänen kanssaan virisi pitkäkö poliitti-
nen keskustelu.

Kysyin ensin Ranskan oloja ja suoriutuuko Léon Blum
tilanteesta. Hän sanoi tuntevansa Blumin hyvin ja olleensa Edustaja-
kamarissa hänen vastustajansa. Hän kehuu Blumin intelligenssiä, mutta
sanoi hänen olevan toimeenpanokyvyltään heikommän, kuten juutalaiset
yleensä, jotka ovat vahvoja vain analyysissä ja kritiikissä. Kuitenkin
hän sanoi sisäpolitiikan suuresti selvenneen sen jälkeen kun kommunistit
olivat alkaneet kulkea omia teitään ja hän toivoi, että skisma
kommunistien ja sosialistien välillä tulisi täydelliseksi. Ranskan
kansalla on voimakas halu näyttää, että kommunismin ja pasifismin vä-
lillä on valtiomuoto, joka on näitä kumpaakin parempi ja hän luotti
tähän.

Ulkopoliitiikasta oli huolissaan, kun Saksa on ilmeisesti
aikeessa ottaa operatiobasikseksi Espanjan sodassa Marokon. Silti ei
hän uskonut Saksan haluavan europalaista sotaa, sillä kenraalit ovat
sitä vastaan uhkaavan elintarvepulan vuoksi. Ei ole puute ainoastaan

JAKELUOHJE:

Ei ulkomaanedustuksen tiedoi-
tuksiin.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

rasva-aineista, mutta myöskin leipäviljaa on vähän viime vuotisen huonon sadon tähden.

Hän ei uskonut Saksassa tulevan pitkään aikaan mitään systeemin muutosta, vaikka tyytymättömyys onkin nopeasti kasvamassa.

Kun olin hänen kysymyksensä johdosta selostanut ulkoministeri Holstin suunniteltua Moskovan-matkaa, piti hän sen hyvin harvittuna, koska siten Europalle osoitetaan, että Suomi puolestaan harvasta hyviä välejä Neuvostoliittoon. Sanoi saksalaisten olevan sen johdosta vähän pettyneitä, sillä he ovat aina sanoneet: Suomi on Saksan kannalla, Viro pian tulee, mutta Liettua ei koskaan emmekä siitä huolisikaan. Jos taas Latvia aikoo lähestyä Neuvostoliittoa, niin sen piru perii.

Ministeri: *M. W. W. W. W.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Wuolijoki

18/1 1937.

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 54.

Oslo SSA 18 P:NÄ tammi-KUUTA 19 37.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

3 / 40 Sal. O 37.
20/1-37
5 C4

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportit N:o 3 ja 4.

Lähetystö kunnioittaen toimittaa Ministeriölle tämän mukana kuluvan vuoden raporttinsa N:o 3 aiheesta

"Norjan tulo- ja menoarvio varainkäyttö-
vuodeksi 1937-38"

sekä raporttinsa N:o 4 aiheesta

"Keskustelu Hollannin pääministeri
Colijnin kanssa."

Ministeri: *W. W. W. W. W.*

Oslo - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
RAPORTTI n:o 3.

Salainen.

Oslossa 18 p:nä tammi-kuuta 1937.

Asia: Norian tulo- ja menoarvio varain-
käyttövuoodeksi 1937-38.

3/40 Val. S 37
20/1-37
5 Cy

Kuluvan tammikuun 15 päivänä stortingille esitetty tulo- ja menoarvio varainkäyttövuoodeksi 1937-38 päättyy 522 milj. kruunun loppusummaan. Menoarvio on siten kasvanut 38,2 milj. kruunulla kuluvan varainkäyttövuooden menoarvioon verraten. Lisäys johtuu pääasiallisesti vanhuusvakuutuksen toimeenpanomenoista, jotka on arvioitu 35,65 milj. kruunuksi.

Nyt esitetyn menoarvion mukaan ei mitään uusia veroja tule säädettäväksi. Valtiovelka pysytetään niinkään entisellään eikä uusia lainojakaan ole suunniteltu otettavaksi.

Pula-ajan ylimääräisiä avustuksia on vähennetty 63,5 milj. kruunusta 49,1 milj. kruunuun, siis 14,4 milj. kruunulla. Avustukset työttömyyden vastustamiseksi on myös vähennetty 3,85 milj. kruunulla 10 milj. kruunuun. Maataloutta varten on myönnetty avustuksia 16,44 milj. kruunua, joten vähennystä edelliseen menoarvioon verraten on 3,21 milj. kruunua. Avustuksia asutustoimintaa varten on lisätty 2 milj. kruunulla; sen sijaan on avustuksia kalastuksen tukemiseksi vähennetty 3,83 milj. kruunulla eli 8 milj. kruunuun.

Menoarvion mukaan ei varsinaisissa sotilasmenoissa tule mitään merkittävämpiä muutoksia. M.m. harjoitusaika (keskim. 84 päivää)

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

pysytetään ennallaan.

Ulkomaaedustuksen menot 4,43 milj. kruunua ovat esitetyn menoarvion mukaan 252,000 kruunua pienemmät kuin edellisessä menoarviossa. Vähennys on seuraus Ranskan frangin ja muiden valuuttain devalvoimista. Ulkomaaedustuksen lisäämiseksi ei menoarviossa ole ehdotettu uusia menoja.

Menoarvio ei edellytä muita verovähennyksiä kuin n.s. rahastoveron (fondsskatt) alennuksen 7:stä 6 1/2 %:iin; sitävastoin n.s. vaihtovero (omsetningsavgift), jonka poistaminen on ollut jo pitemmän aikaa päiväjärjestyksessä, on säilytetty, vieläpä on vaihtoverolla saatava määrä korotettu 1 milj. kruunulla 28 milj. kruunuun.

Varainkäyttövuo den 1937-38 menoarvio on yleensä saanut supean vastaanoton, oikeistonkin taholta. Pettymystä tosin on aiheuttanut puolustusmenojen pysyttäminen entisellään. Hallitus on kuitenkin antanut ymmärtää, että se lähitulevaisuudessa tulee antamaan esityksen lisämääräraha in myöntämisestä puolustuslaitoksen vahvistamiseksi. Lisärahojen myöntäminen tulee merkitsemään myös lisäveroja, jotka aiottaneen ^{sa} antaa rikkaiden kannettavaksi.

Ministeri:

W. W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Wuolijoki

18/1 1937.

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Oslo ssa 18 p:nä tammi-kuuta 19 37.

3 40 9el. 5 37.

20/1. 37

Asia: Keskustelu Hollannin pää-
ministeri Collijnin kanssa.

5 04

Kysyin, onko devalvatio vaikuttanut edullisesti. Ei voi vielä sanoa, hän vastasi. No onhan laivaveistämöillä työtä enemmän kuin jaksavat suorittaa, sanoin. Oli jo ennen devalvaticta-kin, koska meidän oli onnistunut tuotantokustannukset saada 8 % halvemmiksi kuin Englannissa, sanoi hän. No eikö muu teollisuus ole profiteerannut florinin laskusta, kysyin. Toistaiseksi hyvin vähän, sillä meillä on yhä vielä 400,000 työtöntä. Ja maanviljelykseen, joka kärsii enimmäen lamakaudesta, ei se ole vielä vaikuttanut mitään. - Kuten näkyi oli pääministeri Colijn entisellä kannallaan, että devalvatiosta ei Hollannilla ole juuri mitään hyötyä.

Varustautumista sanoi jatkettavan entiseen tapaan, varsinkin rajojen linnoittamista Saksaa vastaan. Arveli että työväenpuoluekin tulee myöntämään tähän varoja, sillä Saksalla on ihan erikoinen kyky saada naapurit vihamielisiksi. Nytkin he ovat rettelöineet kaikellisilla viisumikielloilla prinssi Bernhardin vierail-
leja hakaristilipun tankoonvetämisvaatimuksilla. Kuvaavaa oli, että hovisoittokunta kieltäytyi yleisessä kansanjuhlassa, joka pidettiin prinssiparin kunniaksi, soittamasta Horst Wessel-laulua, niin että täytyi komentaa sotilassoittokunta soittamaan. Mielenosoitusta ei

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kuitenkaan voitu välttää, sillä kun koko tuhatpäinen ihmisjoukko nousi ylös, kun Hollannin ja Englannin kansallislaulut soitettiin, ei Deutschland, Deutschland über Alles ja Horst Wessel-lauluille noussut ylös kuin kourallinen saksalaisia.

Colijn kertoi koettavansa laajentaa Oslon sopimusta ja siinä tarkoituksessa matkustivat ministerit Deckers ja Gelissen Osloon ja Tukholmaan. Colijnin mielestä olisi Oslo-valtioiden syytä luopua kaikista viimeaikaisista kaupan rajoituksista, kuten kiintiöinneistä, valuuttamääräyksistä y.m. ja alentaa tulleja. Huomautin että Suomi on tähän valmis, sillä meillä ei ole mitään kaupallisia rajoituksia ja tullitkin ovat suhteellisesti alhaiset.

Kysyin myöskin prinssi Bernhardin mielenlaatua, hän kun on Saksassa kuulunut S.S.-joukkoihin. Hän on nykyään 100-prosenttinen hollantilainen, oli vastaus.

Ministeri:

W. Colijn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslona olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Wuolijoki

20/1 1937

Oslo - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 57.

Oslossa 20 P:NÄ tammi- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: ..... N

P:NÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... n:o

VIITTAUS: ..... D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
4 40 37	
29/1.37	32
5 04	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 5.

Lähetystö kunnioittaen toimittaa tämän mukana Ministeriölle raporttinsa N:o 5 aiheesta

Oslo-sopimus.

Ministeri: *M. W. ...*

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Oslo:ssa 20 p:nä tammi-kuuta 1937.

4/40 Tal. 37.

Asia: Oslo-sopimus.

23/1-37

5 C4

Hollannin pääministerin Colijnin äskeinen haastattelu Oslo-sopimuksesta ja sen mahdollisesta laajentamisesta, josta lähetystön raportissa N:o 4, päivätty kuluvan tammikuun 18 päivänä, jo mainittiin, on Norjassa herättänyt vilkasta mielenkiintoa, kuten odottaa saattoikin. Mielenkiintoa osaltaan lisäsivät Hollannin maatalous- ja kauppa-ministerien heti haastattelun jälkeen tapahtunut 4-päiväinen vierailu Oslossa sekä nyt viimeksi ulkoministeri Kohtin Norjan lehdistölle antama haastattelu vierailun yhteydessä esiintulleista asioista ja hallituksen suhteesta niihin. (Mainittakoon että kaikissa Oslo-sopimusta koskeneissa sanomalehti uutisissa oli sopimuksen allekirjoittaja S u o m i säännöllisesti jätetty mainitsematta; maamme nimi esiintyi vasta Norjan Teollisuusliiton presidentin vierailun aikana pitämän puheen selostuksessa muiden Oslo-valtioiden mukana!).

Yleensä on pääministeri Colijnin ehdotukseen "neuvottelujen alkamisesta Oslo-valtioiden kesken kaupallisten rajoitusten ja tulliesteiden poistamiseksi" suhtauduttu suopeasti. Kuitenkin on katsottu olevan syytä huomauttaa, että esim. Norjan ja Hollannin kauppasuhteiden elvyttämiseksi olisi ensi sijassa Hollannilla syytä helpottaa monia rajoituksia, joita Norjalla ei ole. On myös viitattu

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

siihen, että Oslo-valtioiden käy suhteellisen vaikeaksi tehdä toisillensa myönnytyksiä ilman että niistä joutuisivat myös ulkopuoliset valtiot osallisiksi vaimassaolevain suosituimmuusopimusten nojalla. Lähin tehtävä olisi siten tällaisten sopimusten järjestelmällinen tarkistaminen. Onpa esitetty sellainenkin ajatus, että paras ratkaisu olisi saada aikaan maksusopimus kaikkien niiden valtioiden kesken, jotka kuuluvat "kuolleena-syntyneeseen" Oslo-sopimukseen. Ajatuksen esitti hallituksen pää-äänenkannattaja "Arbeiderbladet" taloudellisessa osastossaan. Ehdotuksen epätavallisuus pani epäilemään, oliko työväenpuolue kokonaisuudessaan sen takana. Epäilykset hälvensikin ulkoministeri Kohtin kuluva tammikuun 18 päivänä antama virallinen lausunto, josta selvästi ilmenee nykyisen hallituksen halu neuvottelujen aloittamiseen vapaa-kauppapaperiaatteen pohjalla. Tämä merkittävä lausunto on kokonaisuudessaan seuraavanlainen:

Den norske regjering har med den mest levende interesse studert de antydninger som den nederlandske førsteminister har kastet frem angående tiltak til å lette det mellempolkelege varebytte, særleg ved drøftelsen mellom de stater som har underskrevet Oslokonvensjonen av 1930.

Slik som forholdene har utviklet sig, har Oslo-konvensjonen ikke medført betydelige praktiske resultater. Regjeringen foreslo i desember 1934 å gi forskriftene i Oslo-konvensjonen en utvidet anvendelse. Men dette forslaget fikk ikke den ønske de tilslutning. Den norske regjering har likevel optatt det i sin egen praksis, og den vil fremdeles gjerne se en avtale i denne retning avsluttet.

Den norske regjering håper også at tollmurene mellom landene etterhvert skal bli senket, og i så måte kan den i prinsippet slutte sig til det program som blev opstillet ved Ouchy-konvensjonen 1932 mellom Nederland, Belgia og Luxembourg.

Regjeringen vil derfor gjerne medvirke til nye forhandlinger med det formål å skape et trygt grunnlag for rasjonelt varebytte mellom landene.

Ulkoministeri Kohtin lausuntonsa yhteydessä esittämät selitykset ansainnevat nekin suorasukaisautensa vuoksi na ininna. Ky-

symykseen, minkä vuoksi Oslo-sopimus ei ole vienyt parempiin käytännöllisiin tuloksiin, mainitsi hän sen, että tullikysymykset, jotka ovat Oslo-sopimuksen ydin, ovat nykyään näytelleet yhä vähäisempää osaa maiden kauppapolitiikassa. Niiden sijalle ovat tulleet kiintiöt, maksujärjestelyt y.m., joihin sopimus ei ulotu. Samalla ministeri Koht selitti ylläolevassa lausunnossaan esittämänsä ajatusta "luoda vankka pohja valtioiden väliselle järkiperaiselle tavarainvaihdolle" lausumalla, että arvelunsa mukaan tuskin enää palattaneen kokonaan vapaan kaupan - tavarainvaihdon kannalle, jota tullipolitiikka häiritseisi. Sitä vastoin uskoi ministeri Koht kerran vielä noudatettavan luonnollisia tavarainvaihdon ehtoja, asiaintila, jota hän nimittää järkiperaiseksi tavarainvaihdoksi.

Ministeri: *W. W. W. W. W.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 6.

Ministeri Neolijoki

16/3 1937.

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

5° / 40 Pal. 1937.

KIRJELMÄ n:o 244.

Oslo SSA 16 P:NÄ maalisk- KUUTA 19 37.

19/3-37	5	04	LII
			ASIA

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 6.

Lähetystö kunnioittaen toimittaa tämän mukana kuluvan vuoden raporttinsa N:o 6 aiheesta

Norjalainen parlamentarismi.

Ministeri: *W. W. W. W.*

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Oslo- ssa 16 p:nä maalis-kuuta 19 37.

5/40 Pal. 127

Asia: Norjalainen parlamentarismi.

19/3-37
5 C4

Kun olen monasti ihmetellyt niitä menettelytapoja, joita takäläisessä eduskunnassa noudatetaan ja kun äskeinen hallituspuolan uhka johtui juuri mielestäni väärästä parlamentarismista, en malta olla selostamatta eräitä epäkohtia, joita olen Stortingin toiminnassa havainnut.

Huomiotani herätti ensimmäiseksi se, että puhemies yht'äkkiä jätti puhemiespaikkansa varapuhemiehelle ja astuen puhujalavalle, joka muuten, outoa kylläkin, on edustajien takana, alkoi ankaran hyökäyksen edellisiä puhujia vastaan ja sitten vähän väliä edelleen otti osaa debattiin. Puhemiehen asema puolueettomana eduskunnan asiain johtajana täten suuressa määrässä heikontuu varsinkin kun puhemieheksi säännöllisesti on valittu puolueen johtaja (Nygaardsvold, Hambro).

Vielä enemmän on ihmettelyäni herättänyt, että Stortinget käsittelee sellaisia henkilöasioita, onko joku majuri tai kapteeni virkaylennyksessä tullut sivuutetuksi, onko joku nuorempi ja vähemmän ansiokas mennyt hänen ohitse. Ja tällaisia asioita on usein. Ensin sotilasvaliokunta antaa asiasta lausuntonsa ja sitten Stortinget päättää.

Samantapainen asia oli viime viikolla esillä, kun Stor-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tinget myönsi varoja erästä professorin virkaa varten ja päätti, että viran on saava määrätty henkilö, vaikka - sikäli kuin olen yliopistopiireissä kuullut - olisi ollut pätevämpiä henkilöitä saatavissa. Kun yliopiston rehtorille ja parille professorille lausuin tällaisesta ihmettelystä, selittivät he asiantilan perustuvan vanhaan käytäntöön, kun Stortinget oli viime vuosisadan 70-luvulla määrännyt professorin virkaan Ernst Sarsin, joka kuten tunnettua oli Norjan kuuluisimpia tiedemiehiä. Todella heikko selitys!

Viime päivien hallituspuolan uhka oli myöskin seuraus huonosta parlamentarismista. Kysymys oli asevelvollisten harjoitusajasta, jonka Hallitus oli budjetissa ehdottanut 72 päiväksi, mutta sotilasvaliokunta oli korottanut sen 84 päiväksi. Hallitus ilmoitti tekevänsä tästä kabinettikysymyksen. Kun kysyin ulkoministeriltä, minkä vuoksi Hallitus näin pienestä asiasta tekee luottamuskysymyksen, vastasi hän seuraavasti: Asia on oikeastaan periaatteellista laatua. Kun mitään valtiovarainvaliokuntaa ei ole (sic!), tekee porvarillinen enemmistö Hallitukselle kiusaa, korottamalla erikoisvaliokunnissa ehdotettuja määrärahoja, siten rikkoen koko budjetin. Jotta tästä saataisiin loppu, päätti Hallitus lyödä nyrkin päytään luvaten jättää paikkansa käytettäväksi, jos valiokunnan ehdotus hyväksyttäisiin. Koska porvarillisille olisi ollut vaikeata muodostaa hallitusta, varsinkin kun keväällä uhkaa tulla suuret työtaistelut, tuli valiokunnan ehdotus eilen hylätyksi 49 äänellä 94 vastaan. Hallituksen ehdotuksen puolesta äänesti paitsi työväenpuoluetta, venstre.

Kuten kaikesta edelläolevasta selviää, on Norjan parlamentarismi kehittynyt väärään suuntaan. Voi melkein sanoa, että Norjassa on hallitseva eduskunta.

Ministeri:

W. M. G. K.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeri Nuolijoki

7/5 1937

ULKOASIAINMINISTERIÖN

6 40 Sal. 1937.

10/0-37

5

C4

Oslo - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 409.

Oslo - SSA 7 P.NÄ touko - KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 1 19

Ulkoasiainministeriö - LLE

ASIA: Raportti N:o 7.

Lähetystö kunnioittaen tämän mukana toimittaa kulu-
van vuoden raporttinsa N:o 7 aiheesta

Puolustusksymyksestä.

Ministeri: *W. Ruusijärvi*

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Oslo- ssa 7 p:nä touko- kuuta 19 37.

ULKOASIAINMINISTERIÖN

6 40 Sal. 1937.

Asia: Puolustuskysymyksestä.

10/5-37

152

SARTO

USA

5 Cy

Lähetystön otsakeasiaa käsittelevässä kuluvaan vuoden raportissa n:o 1 mainittiin jo, että puolustuskysymys, sen jouduttua vuoden vaihteessa entistä yleisemmän huomion kohteeksi, tulisi stortingissa mahdollisesti piankin käsiteltäväksi; viime päivien tapahtumat osoittavat lähetystön ennakkoinnin osuneen oikeaan. Kuten lähetystö kirjelmässään n:o 144, viimekuluneen helmikuun 17 päivästä, jo tiedoitti, lähetti hallitus kaikille puolueille kutsun lähettää edustajansa neuvotteluvaliokuntaan, jonka tehtävänä olisi käsitellä alustavasti hallituksen edustajain kanssa erikoisen lisämenoarvion esittämistä stortingille silmälläpitäen Norjan puolueettomuuden suojelun tehostamista. Valiokunta, jonka kokoukset ovat olleet salaisia, on äskettäin saanut tehtävänsä suoritetuksi. Valiokunnan työn tuloksista, joista Suomenkin lehdissä näyttää jo mainitun, vaikkakin yksipuolisesti esitettäköön tässä seuraavat pääkohdat.

Neuvotteluvaliokunnan kokouksissa oli käynyt ilmi, että työväenpuolueen, talonpoikaispuolueen, venstren ja krist. kansanpuolueen edustajat ovat yksimielisiä siitä, että nykyisen poikkeuksellisen maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi on kolmen ensimmäisen vuoden aikana

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ylimääräisiä puolustusmenoja varten hankittava ylimääräisen omaisuusveron korotuksella ja suurten tulojen lisäverolla yhteensä 21 milj. kruunua. Lisäveroon nähden ehdotetaan verovapaan omaisuuden raja korotettavaksi nykyisestäään 5 000 kruunulla eri palkkaluokissa. Näistä tuloista ehdotetaan myönnettäväksi 2 milj. kruunua Pohjois-Norjan valtakunnantien valmistumisen jouduttamiseksi. Jällellä olevan 19 milj. kruunun jaosta maavoimain, laivaston ja lentoaseen kesken hallitus antanee lähiaikoina, puolustusministeriön lausunnon saatuaan, lisätietoja.

Poikkeavasti edellisestä oikeiston edustajat ehdottavat, että puolustuksen parantamiseksi myönnettäisiin ylimääräinen 90 milj. kruunun määräraha, joka jaettaisiin 6 vuoden ajalle. Menojen peittämiseksi hankittaisiin puolustuslaina, jonka kuoletusaika olisi 20 vuotta. Oikeisto kuitenkin katsoo voivansa yhtyä enemmistön ehdotukseen "subsidiært".

Puolustusneuvottelujen ylläselostettua tulosta, joka lie-
nee syntynyt työväenpuolueen ja talonpoikaispuolueen kompromissina,
on pidettävä edistysaskeleena Norjan suhtautumisessa puolustuskysy-
mykseensä varsinkin periaatteellisena suunnanosoitajana. Sillä epäi-
lemättä on merkityksensä, Suomenkin kannalta, niillä sanoilla, joilla
pääministeri Nygaardsvold perusteli hallituksensa ehdotusta: "Meidän
on aina pidettävä kiinni siitä, että maamme ei sekaannu mihinkään,
mikä johtaisi sotaan. Tehtävämme on vain yhteistyössä
l ä h i m p i e n n a a p u r i e m m e k a n s s a huolehtia siitä,
että kansakunnat saavat elää rauhassa."

Toinen merkillepantava seikka tehdyssä ehdotuksessa on
Pohjois-Norjan valtakunnantien rakentamisen jouduttaminen. Ehdotettujen

2 milj. kruunun avulla tietyö, joka nykyisellään on edistynyt Bodön seuduille, saataisiin lyhynemään n. 2 vuodella.

Ylimääräisen puolustusmäärärahan hallituksen kannan mukaisen ehdotuksen on oikeisto ottanut vastaan pettynein mielin. Paitsi väitöksiä ehdotetun lisäyksen riittämättömydestä ja oikeiston oman ehdotuksen oikeutuksesta on oikeistolehdistä lausuttu ankaria sanoja lisämäärärahan hankkimistavasta, "parempiosaisten verottamisesta". On viitattu m.m. siihen asiaintilaan, että Norjassa jo nyt verotetaan korkeimpia tuloja enemmän kuin missään muussa maassa. Talonpoikaispuolue, vaikkakin valittaen ehdotetun määrärahan niukkuutta, yleensä pitää aikaansaatua sopimusta periaatteellisesti hyväksyttävänä ja tulee varmaan stortingissä ehdotusta kannattamaan, samoin kuin venstrekin, joka tosin pitää verotettavan omaisuuden alirajaa 6 000 kruunua liian alhaisena ja siten vaarantaisi keskiluokan entuudestaan heikkoa taloudellista asemaa.

Ministeri: *W. W. W. W.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 8.

v. a. Asiamiehitys Laikku

28/6 1937

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 588.

Oslo S S A 28 P:NÄ kesä- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7/11 Jul. 1937.		
17-37	2	11
RYHMÄ	OLASTO	ALUE
5	Cy	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 8.

Lähetystö kunnioittaen tämän mukana toimittaa
kuluvan vuoden raporttinsa N:o 8 aiheesta:

Ulkopoliittinen keskustelu suurkäräjillä.

Alexander Sævi
v.a. Asiainhoitaja

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Oslo ssa 28 p:nä kesä-kuuta 1937.

Asia: Ulkopoliittinen keskustelu
suurkäräjillä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
17-37	2/41 Sal.	1937
5	Cy	

Kuluvan kesäkuun 24 päivänä pidetyssä suurkäräjain istunnossa piti ulkoministeri Koht Espanjan tapahtumia koskevan ilmoituksen (Stortingsmelding nr.37, vrt. lähetystön kirj. N:o 584, p:tty kesäk. 26 päivänä) käsittelyn yhteydessä huomiota herättäneen puheen, jossa hän Espanjan tapahtumain ohella käsitteli muitakin ulkopoliittisia kysymyksiä, varsinkin Kansainliittoa ja rauhantyötä koskevia. Puheen pääsisällöstä referoitakoon tässä seuraavaa.

Ministeri Koht otti aluksi puheeksi Italian Etiopianvalloituksen tunnustamisen huomauttaen Norjan tulevan määrittelemään kantansa kysymykseen yksiksissä neuvoin muiden valtojen kanssa, ottamatta yksinään aloitetta asiassa.

Sen jälkeen hän siirtyi Espanjan tapahtumiin selostaen tähän mennessä kansalaissodan vuoksi toimeenpantuja kansainvälisiä järjestelyjä, joihin Norjakin on ottanut osaa, ollen sitä mieltä, että puolueettomuuskomitea kaikesta huolimatta on ollut apuna estämässä sodan laajentumista muihin maihin. Huomautettuaan vielä Norjan merenkululle ja kaupalle kansalaissodan johdosta aiheutuneista vahingoista ja mahdollisuudesta lähettää sotalaiva Espanjan vesille maan kauppalaivoja suojelemaan, ministeri Koht esitti hallituksensa

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kannan esilläoleviin ulkopoliittisiin kysymyksiin sanoin:

"Vår utenrikspolitik er bygd på den grunntanken, at vi ikke vil være med i krig; vi ønsker ikke å være redskaper for stormaktspolitikken".

Koska Norja ei kuitenkaan voi eristäytyä muusta maailmasta, on sen yritettävä rakentaa rauhaa kansain välillä ja harjoitettava aktiivista rahanpolitiikkaa, niin hyvin taloudellisella kuin poliittisellakin alalla. Tästä työstä on kuitenkin suuri osa suoritettava Kansainliiton piirissä. Kuvattuaan muutamia sanoin Kansainliiton kykenemättömyyttä viimeaikaisten riitatapausten estämisessä ja ~~ja~~ sovittamisessa sekä suurvaltojen liittopolitiikkaa ministeri Koht huomautti pienten valtojen mainittujen seikkojen johdosta tarkistaneen suhtautumisensa Kansainliittoon, sen jäsenyydestä kuitenkaan luopumatta. Jäsenyyden ehtona kuitenkin on, että siitä ei koidu mitään sodanvaaraa niille. Norja ei puolestaan katso olevansa velvoitettu olemaan mukana sotilaallisten pakotteiden toimeenpanossa; lisäksi on maan hallituksen saatava ratkaista kussakin tapauksessa erikseen, saako rahanhäiritsijää hillitsemään menevä sotajoukko marssia Norjan läpi. Mitä taloudellisiin pakotteihin tulee, on Norja luonnollisesti halukas täyttämään velvoituksensa kansainliittopaktin mukaisesti. Mutta sillä on kuitenkin oikeus itse ratkaista, mikä sen velvollisuus kulloinkin on.

Puheensa lopussa ministeri Koht erikoisesti tähdensi, kuinka suuresti vastoin todellisuutta on väittää pohjoismaiden muodostavan poliittisen blokin tai valtahteyden, joka olisi orientoitunut suuntaan tai toiseen. Pohjoismaat eivät ole pohtineet keskenään sotilaallisia kysymyksiä. Sitä vastoin on kyllä harkittu elintarve- ja raaka-ainehankinnan turvaamista sodan sattuessa.

Puhe vastaanotettiin erittäin myönteellisesti. Muiden puolueiden puhujat (Hambro ja Mowinckel) yhtyivät ulkoministerin esittämiin

mielipiteisiin. Lehdistöissä on ulkoministerin puhe toisaalta saanut osakseen jopa kiitostakin, toisaalta taas (Aftenposten ja Nationen) on sitä ankarastikin arvosteltu, varsinkin pohjoismaiden sotilaallista avunantoa koskevien ajatusten johdosta. Voinee kuitenkin sanoa, että ministeri Kohtin asema, joka panssarilaiva "Olav Trygvasonin" Espanjan vesille lähettämisen yhteydessä melkoisesti horjui - panssarilaitaan lähdöstähän ei kuten tunnettua tullutkaan mitään, vaan oli esitys peruutettava - on ylläselostetun ulkopoliittisen keskustelun jälkeen vahvistunut.

v.a. Asiainhoitaja: *Dean Laitinen*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 4

ASIA:

Oslossa olevan lähetystalon raportti n:o 9.

v. a. Asiamiehitoje Paikkew

29/6 1937

O.s.l.o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 592.

Oslo- SSA 29 P:NÄ kesä- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
8 / 41 Sal. n:o 137.		
17 - 37	9	10
5	94	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti n:o 9.

Lähetystö kunnioittaen tämän mukana toimittaa
 kuluvan vuoden raporttinsa n:o 9 aiheesta
Suomen - Norjan rajakauppa.

Aari Rautava
 V.a. Asiainhoitaja

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Oslo ssa 29 p:nä kesä-kuuta 1937.

Asia: Suomen - Norjan rajakauppa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
8/41	Pala...
1/2.37	5
5	Cy

Tavatessani äsken suomalaissyntyisen stortingsmann Mikkolan, joka työväenpuolueen edustajana jo toisen kerran on valittu suurkäräjiin Pohjois-Norjan suomalaisseuduilta, tuli puheeksi suomalaisasutuksen oloista keskustellessamme - ja joista myöhemmin saanen tiedoittaa - myös viime aikoina aktuelliksi tullut Suomen ja Norjan rajakauppa.

Herra Mikkola, joka ammatiltaan on maanviljelijä, mutta sivutoimenaan harjoittaa pientä kauppaliikettä lähellä Suomen rajaa, lausui ensimmäiseksi ilonsa siitä, että rajakauppa-asia nyt vihdoin otetaan neuvoteltavaksi. Pohjois-Norjan rajaseutuväestön ja virkamiesten välinen suhde on nim. jo useat vuodet ollut kireähkö rajakaupan jatkuessa siinä muodossa kuin on tunnettua. Poroaitajutun tultua pois päiväjärjestyksestä olisi syytä saada tilanne riidattomaksi rajakaupankin osalta.

Mutta, kiiruhti hän lisäämään, ei voi olla epäilyttäköön siitä, että nykyisen olotilan sijaan olisi mahdollista saada aikaan pysyvää parannusta, s.o. rajakuppaa supistetuksi normaaliksi, ilman että Norja myöntyisi joko järjestämään Pohjois-Suomen esimerkin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mukaan tullivapaan alueen Pohjois-Norjaan tai muulla keinoin vastavasti helpottaisi Pohjois-Norjan väestön vaikeata toimeentuloa. Herra Mikkola oletti, että Suomi tuskin tulisi muuttamaan nykyistä tullivapausjärjestystä Lapissa. Jos Norja kuitenkin joko kauppasopimukseen tehtävillä lisämääräyksillä tai muuten estäisi norjalaista rajaseutuväestöä hankkimasta tavaroitaan Suomesta, muodostuisi tilanne epäilemättä nykyistä monin verroin vaikeammaksi. Hän oli nim. vakuutettu siitä, että rajaseudun norjalaiset, jotka jo monen vuoden aikana ovat tottuneet hankkimaan Suomen puolelta tavaransa hintaan, joka norjalaisten kauppaiden vaatimaan verraten on ollut erinomaisen alhainen, eivät tottumuksesta voisi niinkään helposti luopua ja nykyisen rajakaupan tilalle kehittyisi siten varmasti aikaa myöten halpojen suomalaisten tavaroiden salakuljetus Norjaan. Herra Mikkola huomautti vielä, että hän ei ollenkaan epäile, mihin varsinkin suomalaissyntyisen väestön, joka nykyään lojaalisti tuntee kuuluvansa Norjaan, katseet mahdollisesti kääntyisivät, jos nykyinen toimeentulo tehtäisiin vaikeammaksi. Silloin ehkä, lisäsi hän puoleksi leikillään, toimittaja Ratchenkin tunnetussa kirjasessaan "Finsk fare for Finnmark" esittämät ajatukset suomalaissyntyisen väestön muka puuttuvasta lojaalisuudesta Norjaa kohtaan voisivat toteutua!

Keskustelumme lopuksi herra Mikkola vielä kerran vakuutti, että muutos nykyiseen olotilaan on vain saatavissa muodostamalla Norjan puolelle Suomen tullivapaata aluetta vastaava piiri ja toivoi hän sen neuvotteluissa tulevan tarpeeksi huomioonotetuksi.

v.a.Asiainhoitaja:

Oskar Paikku

R-n:o 10/37

Nunnady

22/10-82

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 11

Ministeri Nuolijoki

18/10 1937

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 912.

Oslo- SSA 18 P:NÄ loka- KUUTA 1937.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
11/41 Sal. 1937.		
20/10-37	18	LII.
A	UASTO	ASIA
5	04	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 11.

Kunnioit en tämän mukana toimitan lähetystön kulu-
van vuoden raportin N:o 11 aiheesta

Keskustelu Hollannin ulkoministerin

PATIJNin kanssa.

Ministeri: *W. Ruohijoki*

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Oslo-ssa 18 p:nä loka-kuuta 1937.

Asia: Keskustelu Hollannin ulkoministerin PATIJINin kanssa.

UKKOASIA/TIINIS		
11/41 Sal. B. 37.		
20/10-37	50	
USA	UUSASTO	ASIA
5	CY	

Ulkoministeri vakuutti Hollannin ulkopoliitikan pysyvän samalla linjalla kuin edeltäjiensäkin aikana. Hollanti noudattaa tiukasti samaa puolueettomuuspolitiikkaa kuin pohjoiset valtiot ja on uskollinen Kansainliiton kannattaja.

Kysymykseeni onko Hollannilla vaikeuksia Kiinan-Japanin sodasta, vastasi ulkoministeri, että se on hyvin turmiollinen Hollannin Intian kaupalle, sillä kauppavaihto kummankin maan kanssa on ollut hyvin suuri.

Mitä Japanin tavarain boikottaukseen tulee, niin ulkoministeri sanoi, että asia ei ole ollut hallituksessa esillä, mutta jos Englanti ja Amerika vahvasti päättävät ryhtyä boikottiin, on siihen ehkä Hollanninkin yhdyttävä, vaikka se onkin Intian kaupalle kova isku. Japani on ottanut öljynsä Hollannin Intiasta ja halvat japanilaiset teollisuustuotteet ovat hyvin haluttuja vallankin alkuasukkaitten keskuudessa Intiassa.

Ministeri: *W. W. O. J. J. J.*

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslossa olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri Huotijoki

22/10 1937

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 927.

Oslo-SSA 22 P:NÄ loka- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12/41 Sal. 37.		
25/10-37	5	94
ASIA	OSASTO	ASIA

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 12.

Kunnioittaen tämän mukana toimitan lähetystön kulu-
van vuoden raportin N:o 12 aiheesta

Norjan kunnallisvaalit.

Ministeri: *W. W. W. W.*

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Oslo:ssa 22 p:nä loka-kuuta 1937.

12/41 Sal.

37.

Asia: Norjan kunnallisvaalit.

25/10-37

LAGU

ADM

5 Cy

Kuluvan lokakuun 18 päivänä pidettiin Norjassa kunnallisvaalit, joihin eri puolueet olivat valmistautuneet tavallista vakavammin. Tiedettiin että vaalien tulos tulisi määräämään ei ainoastaan kunnallispolitiikan, vaan myös valtiollispoliittisenkin suunnan tulevan kolmivuotiskauden ajaksi. Tämän oli hallituksen jäsen rahaministeri Bergsvik selvästi tuonut ilmi lausueessaan eräässä vaalipuheessaan, että työväenpuolueen hallitus eroaa, mikäli vaalit muodostuvat puolueelle epäedullisiksi. Kunnallisvaalit saivat siten entisestä poikkeavasti selvän poliittisen leiman ja vaalitaistelu käytiinkin toiselta puolen oikeiston (= höiren, venstren, talonpoikaispuolueen ja erinäisten vähäisten vapaamielisten puolueiden) ja toiselta puolen vasemmiston (= työväenpuolueen ja kommunistien) valtapyrkimysten puolesta tai niitä vastaan.

Tärkeimpinä vaaliargumentteina oli oikeistolla työväenpuolueen viimeaikainen rakennuspolitiikka: suurisuuntaisten kunnallisten rakennusyritysten (urheiluhallien, teatteritalojen y.m.) rahoittaminen lainavaroin, mikä varsinkin Osllossa oli saanut valtaiset mitat (puhuttiin, että Oslon kunnan tarvitsisi rakennusyrityksiään varten ottaa 60 milj. kruunun laina) ja katkeroittanut oikeistolaisia veronmaksajia. Toisena oikeiston tärkeänä vaalivalttina oli ^{työväen} työväenpuolueen harjoittama korruptiopolitiikka, kunnallisten virkojen täyttämisen puolueilla kunnissa, missä puolueella oli enemmistö.

Työväenpuolueen vaalipropagandassa viitattiin pääasiallisesti työväenhallituksen aikana toimeenpantuihin kuntien verotus- ja -helpotus- sekä avustustoimenpiteisiin ja vedottiin kuntien työväestöön tämän politiikan jatkumisen takaaajina.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Osanotto vaaleihin oli odotettua laimeampi, n. 80 % koko maan äänestäjästä. Vähennystä esim. viime kesän storting-vaaleihin verraten oli varsinkin muutamissa oikeistovaalipiireissä.

Tähän mennessä lasketut vaalitukset osoittavat, että puoluesuhteet vuoden 1934 kunnallisvaalien tuloksiin verraten pysyvät suurin piirtein ennallaan. Mainittakoon kuitenkin työväenpuolueen menestys Trondheimissä, jossa sillä nyt on enemmistö. Trondheimin kaupunginhallituksen kokoonpano on senkin vuoksi mielenkiintoinen, että siinä on nyt kokonaista 12 naisvaltuutettua (ennen 5). Naisilla oli vaaleissa oma listansa, jolta tuli valituksi 5 valtuutettua! Työväenpuolueen menestyksestä mainittakoon vielä, että Oslo pysyi punaisena, Akershusin (maan tärkeimmän) läänin käräjät saavat työväenpuolue-enemmistön, 11 uutta kuntaa samoin. Bergen ja Stavanger säilyttivät sen sijaan oikeistoenemmistönsä.

Työväenpuolueen menestykseen lienee vaikuttanut m.m. se, että kommunistit äänestivät työväenpuolueen listoja monessa kunnassa, jossa heillä aiemmin on ollut omat ehdokkaansa. Nasjonal Samling, Norjan ikl, kärsi vaaleissa musertavan tappion, josta se tuskin enää toipuu.

Seuraavassa vaalien tähänastiset (osaksi tarkistamattomat) tärkeimmät tulokset (suluisia 1934 vaalien luvut):

Koko maa: 569 kihlakunnasta (kaikkiaan 704) on valtuutettuja valittu:

höire	838 (732)	raittiusmiel. ja kirkoll.	101 (92)
talonpoik.	1936 (1970)	työväenpuolue	4892 (4423)
N.S.	8 (58)	kommunistit	128 (164)
talonpoikaisp. yks.	1150 (1135)	pienvilj. kalastaj.	85 (71)
venstre	1334 (1308)	epäpoliittiset	1214 (1661).

Oslo kunta: kunnallisvaaleissa 1934 sai työväenpuolue 50,86 % annetuista äänistä, stortingvaaleissa viime kesänä 51,26 % ja kunnallisvaaleissa nyt 52,52 %. Valtuusmiehiä saivat eri puolueet: työväenpuolue 45 (43), höire 35 (35), venstre 2 (3) ja kristillinen kansanpuolue 2 (0).

Trondheim: työväenpuolue 33 (29), höire 21 (18), vapeamielinen venstre 11 (16), venstre 3 (4) ja kommunistit 8 (8).

Stavanger: työväenpuolue 28 (29), höire 20 (13), venstre 17 (17), iloinen epäpoliittinen kansanpuolue (!) 2 (0) ja kommunistit 1 (1).

Bergen: työväenpuolue 26 (27), venstre 17 (13), höire
13 (10), kristillinen kansanpuolue 6 (7) ja kommunistit 7 (9).

Buskerudin lääni: työväenpuolue sai 55,5 % annetuista
äänistä.

Ministeri:

W. W. W. W. W.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA:

Oslissa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Wuolijoki

26/10 1937

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 936.

O s l o - S S A 26 P:NÄ loka- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: ..... N

P:NÄ ..... KUUTA 19 ..... P:TTY ..... n:o .....

VIITTAUS: ..... D. U. M. ..... / ..... 19 .....

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
13 / 42 Sal. 10. 10. 37		
27 / 10. 37	2	LXX
RYHMÄ	OLASTU	ALUA
5	Cy	

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 13.

Toimitan kunnioittaen tämän mukana lähetystön kulu-
van vuoden raportin N:o 13 aiheesta

Lakkoilua Norjassa.

Ministeri:

W. W. W. W. W.

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
RAPORTTI n:o 13.

Salainen.

Oslo-ssa 26 p:nä loka-kuuta 1937.

Asia: Lakkoilua Noriassa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
13 / 42 Sal.		37.
27/10-37	LEHTI	ASIA
5	Cy	

Heti kunnallisvaalien jälkeen puhkesi täällä useita lakkoja, joista useimmat ovat selviä korpialakkoja, joita ammattijärjestö ei ole hyväksynyt. Pitkällisimmät ovat olleet sähkötyöntekijäin, joka jo oli ennen kunnallisvaaleja, ja autonkuljettajain lakot. Jälkimmäiseen lakkoon on vielä yhtynyt bensiniasemain palveluskunta, joten Oslo on nykyään ilman bensiniä. Mutta sitäpaitsi on viime lauantaina puhjennut useita muita lakkoja kuten kivi- ja maatyömiesten lakko Bergenissä, hissimonttörien lakko Oslossa, meijerityöläisten Skissä, Salomonin kenkätyöläisten ja kauppaseuran ravintolan henkilökunnan lakko (50 t.) Oslossa sekä Soonin laivatelakan työläisten lakko.

Useimmissa tapauksissa on lakon syy ollut verrattain mitätön: vaaditaan erotettavaksi joku epämiellyttävä työntekijä tai johtoasemassa oleva henkilö. Näitä vaarallisemmaksi uhkaa käydä Borregaardin selluloosatetaan lakko, sillä se koskee 3 000 työläistä.

Ministeri: *W. W. W. W.*

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4

ASIA: _____

Oslossa olevan lähetysten raportti n:o 14.

Ministeri Wuolijoki

16/11 1937

O s l o - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1042.

Oslo- SSA 16 P:NÄ marras- KUUTA 19 37.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAI	
14/42 Sal.	37.
19/11-37	Ne
5	Cy

Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Raportti N:o 14.

Kunnioittaen tämän mukana toimitan lähetystön kuluvan vuoden raportin N:o 14 aiheesta

Ulkoministeri Kohtin Amerikan-matka.

Ministeri: *M. Wronski*

O s l o - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.
RAPORTTI n:o 14.

Oslo- ssa 16 p:nä maaras- kuuta 1937.

14/42 Pal. 37

Asia: Ulkoministeri Kohtin
Amerikan-matka.

19/11-37	5	Cy
----------	---	----

Ulkoministeri Koht palasi eilen kuukauden kestäneeltä matkaltaan Yhdysvaltoihin. Matkasta ja sen tarkoituksesta ovat Suomen lehdet jo kirjoittaneet. Rajoitunkin tässä selostamaan tämänpäiväistä keskustelua ministeri Kohtin kanssa.

Ulkoministeri Koht kertoi saaneensa paitsi maanmiestensä, myös viralliselta taholta harvinaisen ystävällisen vastaanoton. (Tähän lienee ollut osansa sillä hyvällä nimellä, jonka Koht tiedemiehenä jo aikaisemmin oli Amerikassa oleskellessaan saanut!). Varsinaisessa tehtävässään, Norjan ja Yhdysvaltain kauppasuhteiden selvittämisessä, sanoi hän onnistuneensa tyydyttävästi. Keskustelut ulkoministeri Cordell Hullin ja alivaltiosihteeri tri Sayren kanssa olivat koskeneet etupäässä erikoiskauppasopimuksen aikaansaamista ja oli neuvottelujen pääperiaatteista jo päästy täydelliseen yksimielisyyteen. Norjalaisten tärkeimpinä kohteina näissä neuvotteluissa tulisi olemaan kalasäilyketullin alentaminen ja korkean valaanöljymaksun joko poistaminen tai ainakin helpottaminen.

Keskustelimme vielä Amerikassa havaittavasta erikoisesta mielenkiinnosta Pohjoismaita kohtaan. Koht sanoi nähneensä useita vilpittömiä osoituksia vallitsevasta hyvästä käsityksestä, mikä amerikalaisilla on Pohjoismaista, niiden oloista ja rauhan politi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kasta, jotka kelpaisivat heillekin esimerkiksi. Sitä vastoin ei hän ollut puheissaan maininnut mitään Kansainliitosta ja Yhdysvaltain liittymisestä siihen, kuten sanomalehdet ovat tietäneet kertoa. Myöskään ei Koht sanonut antaneensa mitään haastatteluja Suomenkin lehdissä mainitusta raaka-ainekonferenssista, tosin kyllä sitä häneltä kysyttäessä oli ollut sitä mieltä, että sellainen konferenssi olisi epäilemättä tarpeen vaatiessa, mutta että kokoonkutsujana täytyisi olla joku suurvalta - eikä Pohjoismaat, vielä vähemmän Norja.

Amerikan poliittisista oloista kertoi Koht, että puolue-elämä siellä parhaillaan kokonaan uudistuu. Tästä oli hänen mielestään hyväksi esimerkkinä New-Yorkin pormestarin vaali, jossa uusi työväenpuolue oli näytellyt huomattavaa osaa.

Lopuksi otin puheeksi kuuluisen Hannevig-asian, Yhdysvaltain ja Norjan välisten ystävällisten suhteiden kiusallisen häirit-sijän. Asian nykyisestä vaiheesta kertoi Koht, että Norjan hallituksen vastausnootti jätettiin t.k. 8 päivänä Yhdysvaltain ulkoasiain-departementtiin. Nootti sisälsi Norjan hyväksynnän Hannevig-asian jättämisestä puolueettoman amerikalaisen tuomioistuimen ratkaista-vaksi. Kohtin mielestä oli asia nyt hyvällä tolalla.

Ministeri: *W. W. W. W.*